

VOORGESCHREVEN GEDEELTE
VOOR
TAALBOND EN INTERMEDIAIR
UIT DE NEDERLANDSE LYRIEK
VAN
DE DRIE LAATSTE EEUWEN

DOOR

PROF. J. KAMP, 72

Theologische School, Potchefstroom,

EN

PROF. DR. T. H. LE ROUX,

Universiteits-Kollege, Pretoria.

De derde druk van *Uit de Nederlandse Lyriek van de Drie laatste Eeuwen*, zal, ten gevolge van het algemene gebrek aan papier en de tijd die er — onder de tegenwoordige omstandigheden — mee heengaat in 't aanvragen van verlof tot de opname van gedichten van Nederlandse en vooral Vlaamse dichters, voorlopig niet kunnen verschijnen. Om deze reden vinden wij ons verplicht een uittreksel uit de Bloemlezing te bezorgen. Dit uittreksel bevat slechts dat gedeelte dat voor 1916 voorgescreven is voor Taalbond en Intermediair, n.l. Hooft (Sonnetten), Vondel, Camphuysen, Staring, De Genestet, Boutens en Cilliers. Om de uitgaaf zo goedkoop mogelijk te maken, hebben wij ons tot het voornaamste bepaald, n.l. tekst en woordverklaring.

T. H. LE ROUX.

Universiteits-Kollege, Pretoria.

Pieter Cornelisz. Hooft.

1581—1647.

SONNET.

- Wanneer de Vorst des lichts slaet aen de gulden tóómen
Sijn handt, en beurt omhoog aensienlijk uiter zee
Sijn uitgespreide pruick van levend goudt, waernee
Hij naere angstvallicheit, en vaeck, en creple dróómen
5 Van 's menschen lichaem strijckt, en berch, en bos en bóómen,
En steden vollickrijck, en velden met het vee
In duisternis verdwaelt, ons levert op haer stee,
Verheucht hij, met den dach, het Aerdtrijck en de stroomen :
Maer d'andere starren als naeijvrich van sijn licht,
10 Begraeft hij, met sijn glans, in duisternissen dicht,
En van d'ontelbre schaer mach 't niemand bij hem houwen.
Al eveneens, wanneer uw geest de mijne roert,
Word ick gewaer dat ghij in 't haylich aenschijn voert
Voor mij den dach, mijn Son, de nacht voor d'andre vrouwen.

SONNET.

- Geswinde grijsart die op wackre wieken staech
De dunne lucht doorsnijt, en sonder seil te strijcken,
Altijd vaert voor de windt, en ijder nae laet kijcken,
Doodtvijsant van de rust, die woelt bij nacht bij dach, —
5 Onachterhaelbre Tijd, wiens heten honger graech
Versloekt, verslint, verteert al watter sterck mach lijcken
En keert, en wendt, en stort staeten en coninckrijcken,
Voor ijder een te snel, hoe valtdij mij soo traech?

Creple, krenpele. — Al eveneens of Even alleens, evenzo. — Sonder seil te strijcken, zonder oponthoud.

- Mijn lief, sint ick u mis, verdrijf' ick met mishae ghen
 10 De schoorvoetighe Tijd, en tob de lange daeghen
 Met arbeitd avondwaerts; uw afzijn valt te bang,
 En mijn verlangen can den Tijdgod niet bewegen.
 Maer 't schijnt, verlangen daer sijn naem af heeft gecreghen,
 Dat ick den Tijd, die ick vercorten wil verlang.

 SONNET.

- Van purper en van goudt het heerelick gewaedt
 Dat 's morghens het toonnel des hemels op komt pronken,
 'T en is de Zonne niet, maer 't voorspel van haer lonken,
 De jeugd van 't lieve licht dat in het Oost op gaet.
 5 Alsoo de heughlijckheit die voeghelijk beslaet
 Het aenschijn van me vrouw, als zij bevroedt de vonken
 Die leeven in het hart dat ick haer heb geschonken,
 En is geen lachje, neen, maer lachens daegheraedt,
 In dat gelaet de Min vergifticht zijne schachten.
 10 Dan wordt dat kind een man van meer als eighe krachten,
 Wat schept Vrouw Venus uit dat weesen hooghen moedt?
 Ach, deese daegheraedt wel waerdigh aengebden,
 Blaest op mijns harten vier met zijne frissigheden
 Een bijna feller brandt dan heete middagh doet.

 SONNET.

- Wanneer, door 's werelts licht, de blindtgebooren jongen
 Gesicht vercreech, hij stond verwondert en bedeest,
 Beweging, verwe, stal van plant, van mensch, van beest
 Verbluft sijn gedacht en sijne spraek bedwongen,
 5 Voort sloten, toorens, schier ten hemel hoogh gesprongen,
 Het tijd-verdrijf van 's menschen onderwindal-geest,
 Maer den sienelijcken God, de schoone Sonne, meest;
 Sijn tonge sweech, 't gemoet dat riep om duisent tongen.

Met arbeitd, met moeite. — *Maer 't schijnt, verlangen daer sijn naem af heeft gecreghen*, enz. Maar 't schijnt, dat verlangen dáaraan zijn naam te danken heeft, dat ik...enz. — *Alsoo de heughlijckheit* enz., Evenzo de blijheid, die passend bestraalt het aanschijn van mijn vrouw. — *'s Werelts licht*, Christus. — *Bedeest*, verbaasd. — *Stal*, gehalte. — *Onderwindal geest*, zich tot alles verstoutende geest.

- Even alleens, mijn Licht, wanneer ghy mij verschijnt
 10 En dat mijn siel, ontdeekt, u siels cieraaden vijndt
 Die 't ooge mijns gemoets, dat t'haerwaerts streckt, gemoeten,
 Soo swelt mijn hart van vreught en van verwondring diep
 En dancke tegens u en tegens die u schiep,
 Tot dat het berst, en valt gebroocken voor u voeten.

SONNET.

- Leitsterren van mijn hoop, planeten van mijn jeucht,
 Vermogen oogen schoon, in hemels vuyr ontsteken,
 Als ghy u vensters luickt soo sietmen mij ontbreken
 Mijns levens onderhout, een teder soete vreucht :
 5 Want ghy besluit daer in een saligende deucht
 Vriendlijke vrolijkheit; de Min met al sijn trekken,
 Jock, Lach, Bevallijkheit daerinne sijn geweken
 En watter werelt is van wellust en gencught.
 Nature die daer schijnt in droeve damp begraven,
 10 Doort missen van u glans, betreurt haer rijkste gaven,
 Die gh' altesaem besluit in plaets soo nau bepaelt,
 Doch nau en is sij niet, gelijk het schijnt van buiten,
 Maer wijt en woest genoech om alles in te sluiten,
 Daer sich mijn wuife siel soo ver in heeft verdwaelt.

AEN JOFFROUW ANNE ROEMER VISSCHER.

- Soo 't u met diamant lust op een glas te stippen,
 'T is in de vlianderteelt. Het geestighe gedroght
 Siet, oft het lacffenis aen sap van druiven socht,
 En sit so kuin, men soud' het van den roemer knippen.
 5 Neemt ghy pinceel of naclt, daer worden kuil' en klippen
 Geschapen, bos en bergh en 't vochte veld bedocht
 Met groene graesen, daer 't welvaerendt vee nae toght
 Dat haelt sijn aem, soo 't schijnt, en staet met gaende lippen.
 Bootseert uw' aerdigh' handt en maeckt een' mensch van leem,
 10 't Haelt by Prometheus werck. Maer wen gh' u in de veem
 Der sanggodinnen vlijt en woorden, schoongeschreven,
 Een' reedelijke ziel met wackren zin instort,
 Soo blijktt, dat ghy al 't geen, lat lijf oft leeven schort,
 Van beids kunt geven, dan den dichten 't eeuwigh leeven.

Vijndt, vindt. — Tegens, jegens. — 't Is in de vlianderteelt, enz., Den „stipt” uw diamant op de roemer (drinkglas) een vlucht van vlinders, welke geestige gedrochtjes er uitzien, of ze ook lafenis zochten aan de inhoud van het glas. — *Kein, los, vrij. — Graesen, grasjes. — Toght, trekt, verlangt. — Veem, verbond, vereniging, gezelschap. — Dan den dichten, doch aan gedichten..... enz.*

Joost van den Vondel.

(1587—1679).

VERTROOSTINGHE AEN GEERAERT VOSSIUS OVER ZIJN ZOON DIONYS.

Wat treurtghe, hooghgeleerde Vos,
En fronst het voorhoofd van verdriet?
Beny uw' zoon den hemel niet.
De hemel treckt: ay laet hem los.

5 Ay, staeck dees ydle tranen wat,
 En offer, welgetroost en bly,
 Den allerbesten Vader vry
 Het puick van uwen aerdschen schat.

10 Men klaeght, indien de kiele strant,
 Maer niet wanneerze, rijck gelaên,
 Uit den verbolghen Oceaen,
 In een behoude haven lant.

15 Men klaeght, indien de balzem stort,
 Om 't spillen van den dieren reuck:
 Maer niet, zoo 't glas bekomt een breuck,
 Als 't edel nat geborghen wort.

20 Hij schut vergeefs zich zelve moê,
 Wie schutten wil den stercken vliet,
 Die van een steile rotse schiet
 Naer eenen ruimen boezem toe.

Zoo draeit de weereltkloot; het zij
 De vader 't liefste kind beweent,
 Of 't kint op vaders lichaem steent:
 De Doodt slaet huis noch deur voorby.

25 De Doot die spaert noch zoete jeucht,
 Noch gemelijcken ouderdom.
 Zij maect den mont des Reedners stom,
 En ziet geleertheit aen noch deught.

30 Geluckigh is een vast gemoedt,
 Dat in geen blijde weelde smilt,
 En stuit, gelijk een taeie schilt,
 Den onvermydbren teghenspoet.

DE RIJNSTROOM.

AEN

JOHAN WOLFARD,

Heer te Brederode, Vrijheer te Vianen.

Doorluchte Rijn, mijn zoete droom,
 Van waer zal ick u lof toezinghen?
 Mijn treckende geboortestroom,
 Gij komt uit Zwitsersche Alpen sprnghen,
 5 Als hoofdaër der begaefde Euroop.
 De Donau, uw afkeerigh broeder,
 Nam oostwaert op zijn' snellen loop,
 Ghij noortwaert; toen een zelve moeder,
 Begort van reghen, ys en sneeuw,
 10 U baerde voor zoo menighe eeuw.

Germanje lagh noch wilt begroeit
 Van zijn Hyrcijnsche wilde wouden,
 Tot dat het namaels wiert besnoeit,
 En door de tucht in toom gehouden.
 15 Ten leste dorst ghy, strijtbre Rijn,
 Den Tiber op zijn feest bestoken;
 Die voor u neegh, toen Konstantijn,
 Van uwen oever opgehbroken,
 Gingh strijcken met den ouden roof
 20 Van Rome en 't Heidensch bygheloof.

Mijn treckende geboortestroom, Vondel is geboren in Kenlen aan de Rijn. — *Begort van zeghen*, bevrucht van zegen. — *Hyrcijnsche wouden*, Hyrcinia was vroeger de algemene naam voor de bergketen van de Rijn tot de Karpathen. — *Konstantijn gingh strijcken met enz.*, De eerste Kristen Keizer Konstantijn nam in 312 Rome in, voornamelijk met legerbenden uit Gallië en Germanië.

Ghy naemt het juck van Christus aen,
Men hoorde uw vrolijkke oevers schatren:
En scheent de heilighe Jordaen
Te tarten met gedoopte watren.

25 Het Kristensch Kruis viel uwen rugh
Zoo zwaer niet, als weleer te draeghen
Den last van Cezars legherbrugh,
En Drusus, die u dede klaeghen
30 Om vijftigh sloten, zwaer van steen,
Gebout langs uwe kanten heen.

Maer uw geloovigh Kristendom
Beproeft wert, als het gout in d'oven,
Toen Attilaes verwoede trom

godesdes of Rhine.
35 't Geruisch uws waters quam verdooven,
En verfde met onnozel bloet
En damde uw kil met kuische dooden,
En trapte met een' drogcken voet
Op woeste steden, leegh gevloten;
40 Of brande uw hair af met zijn toorts,
Beklat en druipend van veel moorts.

Ghy schreide met een heesche keel
Den hemel aen, om troost verlegghen;
Die zond u Karel, 't Rijcksjuweel :
45 Dees kon d'onveilighe oevers veeghen
Van onduitsch en baldadigh schuim,
Gelijck uw Konstantijn voorheenen.
Toen kreeght ghy uwe randen ruim,
En zamelde uw verstroide steenen,
50 En zaeght dien heldt vol godesvrucht
Zijn luthof planten in uw lucht.

O onvermoeide molenaer,
O stedebouwer, schepedragher,
O rijcksgrens, schermheer in gevaer,
55 Wijnschencker, veerman, oeverknaegher,
Papieremaker, schaf papier,
Daer ick uw glori op magh schrijven :

Cezars legherbrugh, gelegd om de Germanen te tuchtigen. — *En damde uw kil enz.*, *Kil* is een diepte. De dichter zinspelde hier op de martelares St. Ursula van Keulen met de 11,000 maagden. — *Uw hair*, welig begroeide oevers. — *Karel*, 't *Rijcksjuweel*, Karel de Grote. — *Zijn luthof*, Aken. — *Papieremaker*, zinspelende op de talrijke papiermolens, door het Rijn-water in beweging gebracht.

Uw water dat ontvonckt mijn vier,
 Mijn zinnen in uw wedde drijven,
 En spelen als een dartle zwaen,
 60 Verleekert op uw wijnghertblaën

Ghy schijnt een aerdsche reghenboogh,
 Gekleet met levendighe kleuren,
 En tart den hemelschen om hoogh,
 Die hierom nijdigh schijnt te treuren.
 65 De blaeuwe en purpre en witte druif
 Verciert uw stedekroon en locken,
 En muskadelle wijnghertkuif;
 De vlieten staen met wijnghertstocken
 Rontom 'u, druipende van 't nat
 70 En offren elck hun watervat.

Daer is de Mijn, een pijnberghs zoon,
 De Moezel met haer appelvlechten,
 De Maes, die met een myterkroon
 Om d'eer met onzen Rijn wil vechten,
 75 De Roer, die 't hair met riet vertuit,
 De Necker, met een' riem van trossen,
 De Lip, gedost met mosch en kruut
 Van overhanghende eicke bosschen,
 En duizent andren min van roem,
 80 Bekranst met loof en korenbloem.

Ghy streckt de voeten aen 't geberght, *Rhone begint in*
 Daer zich de Zwitsers in bescharmen, *bergen - alps*
 Wanneer men hen om oorlogh verght:
 Ghy grijpt de Noortzee met uw armen,
 85 Waerin het heldeneilant leit, *Holland*
 Daer Bato zich ter nederzette, *founder of Holland*
 En dat zoo schuw van dienstbaerheit
 Uitheemsche beekeneelen plette, *nelle foreig nero*
 En deê gevoelen, dat de Rijn
 90 Geschapen was om vry te zijn.

Ghy slinghert, als de Grieksche slangh,
 Uw blaeuwe krullen om de struicken,
 En groene berghen, breet en langh,
 En zwellegt in zoo veele kruicken

Myterkroon, Bisschopskroon. Aan de Maas ligt het bisdome Luik, aan de Rijn het bisdome Keulen. — *Vertuit*, doorvlochten. — *De Grieksche slangh*, de reuzenslang, Pytho.

95 Van stroomen, dat uw lichaem zwelt
 Van waterzucht, en parst de planten,
 En schuurt zoo menigh vruchtbaer velt,
 En knabbelt aen de ruighe kanten,
 Nu tusschen bergh en krommen bult
 100 Nu door een dal, met wijn gevult.

Al is u eene keel verzant,
 Die 't huis te Britten plagh te schaven,
 Dat nu verdroncken leit op strant,
 De Leck en Yssel doorghegraven
 105 Vergelden dubbel deze schâ,
 En leiden u met hooghe dijcken
 In zee; op dat uw onghenâ
 De vlacke beemden niet koom' strijcken
 Met maght van reghen, en geweld
 110 Van sneeu, dat in de zonne smelt.

De heldre en starrelichte vliet,
 Die door den hemel vloeit by duister,
 Is d'Italjaensche Padus niet,
 Noch oock de Nijl, Egyptens luister;
 115 Neen zeker, 't is de rijke Rijn,
 Wiens visschen, met een wuft gewemel,
 In 't onbevelechte kristalijn
 Van eenen onbetrocken hemel,
 Met zilvre schubben zilverklaer
 120 Als starren dolen, hier en daer.

O zuivere en blancke Rijnmeermin,
 Die my tot stervens toe kunt kittlen,
 Ghy helpt veel zielen aen gewin,
 En menigh Graef aen eeretittlen,
 125 En landen aen een'hooghen naem.
 Hoe menigh heeft u overtoghen,
 En met uw' rant bepaelt zijn faem?
 Hoe dickwijls zaeght ghy met uw ooghen
 Het hoogheboren Hollantsch bloet
 130 En voelde in 't water zijnen gloet?

Het zy ick dan mijn ooghen sla
 Op uw bisschoppelijcke torens;
 Of met een lent van vaerzen ga
 Bevlechten uwe zilvre horens;

't Huis te Britten, de Brittenburg bij Katwijk. — De heldere en starrelichte vliet, de Melkweg. — Zilvre horens, krommingen.

- 135 Of volghe uw' wuften ommezwaei;
 Of zinghe op 't ruischen van uw baren;
 Of huppele op mijn Keulsche kaie;
 Of koom door Bazel afhevaren,
 Daer ghy Erasmus' grafsteê kust,
 140 En wenscht het wijs gebeente rust;
- Het zy ghy 's Keizers vierschaer schaeft
 Te Spier, dat zwart van plieters grimmelt,
 Daer Themis grijs en afgheslaeft
 Bekommert zit, en 't pleit beschimmelt;
 145 Het zy ghy brult in 't Binger loch,
 Of Neêrlant drenckt met volle vaten,
 En groeien doet van wijngertzogh
 En ydle en zotte zorghen haten;
 Uw vocht bestelt mijn veder inckt,
 150 Tot datze in zee met u verdrinckt.
- Maer, ach! Ick schrey mijn ooghen uit
 En zal noch in een' vliet verkeeren,
 Om dat 'er zulck een Hydra spruit
 Uit kerckgheschil en haet van Heeren;
 155 Een helsche Hydra, vol vergift,
 Die 's Rijns gezonde en zoete boorden
 Vergiftight en gantsch Duitschland schift,
 En groeit in onverzoenbre moorden.
 Een langh gewenscht Verlosser vaegh'
 160 Het Rijck van 's Rijcks vervloekte plaegh.
- Hoe moedigh zal de Rijnsche Leck
 Al schuimend bruizen langhs Vianen,
 Wen Wolfard, wachter van ons heck,
 En d'eere der Nassausche vanen,
 165 Een jonghe zoon geboren wort,
 In wiens gemoedt de goude zeden
 Der overouderen zijn gestort,
 En 's Vaders strenghe dapperheden;
 Een telgh die weder bloeien doe
 170 Den gryzen stam van Brederoê.
- De Rijnsche Leck die teere ranck
 Daer na met zachter tongh zal lecken.

Spier, Spiers was lange tijd de zetel van het hoogste gerechtshof van Duitsland. Men rekte er de processen zo lang, dat „het pleit beschimmelde”. — *'t Binger loch*, een nauwe doorgang van de Rijn. — *Kerckgheschil en haet van Heeren*, zinspeling op de 30-jarige oorlog. — *Wachter van ons heck*, beschermer van onze grenzen.

En vrolijk wieghen zonder dwangh;
 Om met haer schaduw te bedecken
 175 De Moeder, die nu met een schaer
 Van schoone dochtren dezen zeghen
 Verbeit, en wenscht om 't blyde jaer,
 Gelyck een roozengaert om reghen.
 180 De hemel bouw dien vruchtbren hof,
 En helpe my aen Wieghestof.

 KINDERLIJCK.

Konstantijntje, 't zaligh kijntje,
 Cherubijntje, van om hoogh,
 d'Ydelheden, hier beneden,
 Uitlucht met een lodderoogh.
 Moeder, zeit hij, waerom schreit ghy?
 Waerom greit ghy, op mijn lijck?
 Boven leef ick, boven zweef ick,
 Engeltje van 'themelijck:
 10 En ick blinck' er, en ick drinck' er,
 't Geen de schincker alles goets
 Schenckt de zielen, die daer krielen,
 Dertel van veel overvloets. *owl leven*
 Leer dan reizen met gepeizen
 Naer paleizen, uit het slick
 15 Dezer werrelt, die zo dwerrelt,
 Eeuwigh gaet voor ooghenblick.

 DE WILTZANGH *hant*

op de Hofstede van

 DE HINLOPENS. *Royalties*

Wat zongh het vrolijk voghelkijn, *small bird,*
 Dat in den boomgaert zat?
 „Hoe heerlijk blinckt de zonneshijn
 Van rijckdom en van schat,
 5 Hoe ruischt de koelte in 't eicken hout,
 En versch gesproten lof? *young growth*
 Hoe straelt de boterbloem als gout! *flowers!*
 Wat heeft de wiltzangh stof! *matter to sing about*

 Lodderoogh, lieflik lonkend oog. — Greit, jammert.

- 10 Wat is een dier zijn vrijheit waert!
 Wat mist het aen zijn' wensch;
 Terwijl de vreck zijn potgeld spaert! *miser*
 O slaef! O arme mensch!
 Waer groeien eicken t'Amsterdam?
 O kommerzicke Beurs, *full of misery. Exchange*
 14 Daer noot genoeghen binnen quam!
 Wat mist die plaets al geurs!
 Wy voghels vlieghen, warm gedost,
 Gerust van tack in tack.
 De hemel schaft ons dranck en kost.
 De hemel is ons dack.
 Wij zaeien noch wy maeien niet:
 Wy teeren op den boer.
 Als 't koren in zijn airen schiet
 Bestelt al 't lant ons voêr.
 25 Wy minnen zonder haet en nijt,
 En danssen om de bruit;
 Ons bruiloft bint zich aen geen tijdt,
 Zij duurt ons leven uit."
 Wie nu een voghel worden wil,
 30 Die trecke pluimen aen,
 Vermv de stadt, en straetgeschil,
 En kieze een ruimer baen.

OP DE NEERLAEGH DER
TURCKSCHE VLOTE

aen

VENETIE.

Vix una sospes navis ab ignibus.

- De Leeu van Hollant, niet gezint
 Meer Kristensch bloet te storten,
 Loopt met Sint Markus Leeu voor wint
 Den Turck zijn vleughels korten,
 5 En geeft hem, onder Uwe vlagh,
 By Smirne trots den Koninghsslagh.

Neerlaagh der Turksche vloete, bedoeld is de nederlaag in 1640 aan de Turkse vloot toegebracht door een verenigde scheepsmacht van Holland en Venetië. Het Latijnse motto, ontleend aan Horatius, betekent: Nauweliks één schip bleef van de vlammen bevrijd. — St. Markus, de beschermheilige van Venetië.

- 40 Geschoten, met betrouwen
Op een gezeghende overhant,
Zet schip by schip in lichten brant.
Zy kappen d'anckers buiten hoop,
En drijven d'een op d'aander.
- 45 O dreighementen van Euroop,
Hoe blaectghe nu elckander!
Hoe druipt uw peck in d'ooghen van
Den lantverslindenden Tiran!
- 50 De snelle wint komt zelf de Faem
Met vier en stof verrasschen.
Konstantinopel ziet zijn naem
En hof en stroom met asschen
Met voncken roock en smoock bedeckt,
En dat de Maen van 't rijck betreckt.
- 55 Nu schrick niet meer voor Mahomet
Noch Agars Vorstendommen:
Als d'Opperste den Leeusklaer wet,
Is 't met hun omghekomen.
Ghy ziet hoe Faroos heir verdrenckt,
Nu d'Opperste u de zeghe schenckt.
- 60

REY VAN BACCHANTEN.

- Toen Bacchus lag en sliep, en sliep,
In Ariadnes armen,
Evoë, Evoë,
Al 't leger zong en riep.
- 5 De zee en 't Eyland klonk, en klonk,
Van Bommen, en Cymbalen,
Evoë, Evoë,
Wat voeten, had, dat sprongk.
- De Saters dansten voor, en voor
10 Op 't schreeuwen der Menaden,
Evoë, Evoë,
Neptuin lagh op zijn oor.

Agars vorstendommen, de vorstendommen van Hagars nakroost. — *Bacchus*, de Wijngod. — *Ariadne*, door Theseus op het eiland Naxos verlaten, werd door Bacchus tot gemalin verkoren. — *Evoe*, de vrengdegroep v. d. Bacchanten. — 't *Eyland*, Naxos. — *Bommen*, trommels — *Saters*, de bokspotige saters behoorden tot het gevolg van Bacchus. — *Menaden*, razende Bacchanten.

- De spiessen, groen van blaên, van blaên,
 Vast drilden heen en weder,
 15 Evoë, Evoë,
 Geen boksvuot recht kon staen.
- Wie hand sloeg aan den Thirs, den Thirs,
 Moest magtig zijn te vegen,
 20 Evoë, Evoë,
 Een beker met een snirs.
- Sileen, het volle vat, le vat,
 Verzopen op zijn Ezel,
 Evoë, Evoë,
 En wist niet waar hij zat.
- 25 Zijn Ezel hield den trant, den trant,
 Gods schild-knaep zat en ronkte,
 Evoë, Evoë,
 Het dier had meer verstand.
- Sileen reed averechts, verechts,
 30 En, als hij was aan 't vallen,
 Evoë, Evoë,
 Zoo stutte hem zijn knechts.
- Zoo sleten zij dien nacht, dien nacht
 En als de dag quam rijzen,
 35 Evoë, Evoë,
 Lach Liber warm en zacht.
- Zyn Bruyd sloeg d'oogen op, gen op,
 Daar quam de zon uitstralen,
 Evoë, Evoë,
 40 Wie zagh oyt schooner pop?
- De Bruygom loeg haar toe, haar toe,
 En kuste mond en wānghen,
 Evoë, Evoë,
 De Bruyd nam 't al in 't goe.
- 45 Nu dochtse om Theseus niet, seus niet,
 Dien trouweloosen vryer,
 Evoë, Evoë,
 Die haar op strand verliet.

Thirs, de Bacchanten droegen een thyrsus-staf met wingerdloof omwonden. — *Een beker vegen met een snirs*, tot de bodem uitdrinken, met één teug. — *Sileen*, een oude dronkaard in Bacchus' gevolg. — *Trant*, gang. — *God's schildknaep*, Sileen, de volgeling van de god Bacchus. — *Liber*, bijnaam van Bacchus. — *Nam 't al in 't goe*, nam alles goed op, werd er niet kwaad om.

- z'Omhelsde een beter lot, ter lot,
 50 In haren schoot gevallen,
 Evoë, Evoë,
 Den vriendelijksten God.
 De wyngaart wies om 't bed, om 't bed,
 En hing van trossen zwanger,
 55 Evoë, Evoë,
 Het mager strand werd vet.
 De myrt besloeg den grond, den grond,
 Een luchje blies violen,
 60 Evoë, Evoë,
 En rozen uyt haar mont.
 Maer endlyck afgeslooft, geslooft,
 Van kussen en omhelzen,
 Evoë, Evoë,
 Nam hy haar kroon van 't hooft.
 65 Hy wierpse naar zyn troon, zyn troon.
 De steenen wierden starren.
 Evoë, Evoë,
 Hoe heerlick blinkt haar kroon!
 Daar staatsē noch te pronk, te pronk,
 70 Tot een gedachtenisse,
 Evoë, Evoë,
 Van d'eer, die hy haar schonk.

 UITVAERT VAN MIJN DOCHTERKE.

- De felle Doot, die nu geen wit magh zien,
 Verschoont de grijze liē.
 Zij zit om hoogh, en mickt met haeren schicht
 Op het onnozel wicht,
 5 En lacht, wanneer in 't scheien
 De droeve moeders schreien.
 Zy zagh' er een, dat wuft en onbetsuurt,
 De vreught was van de buurt,
 En, vlugh te voet, in 't slingher touwtje sprongh;
 10 Of zoet Fiane zongh,
 En huppelde in het reitje
 Om 't lieve loddereitje :

De steenen wierden starren, nl. het gesteente, nog onder de naam van *Ariadne* bekend. — *Onbestuurt*, dartzel en onbezorgd. — *Fiane*, een thans vergeten zangwijze. — *Loddereitje*, *lodderoogje*, aanvallig meisje.

- Of dreef, gevolgt van eenen wackren troep,
 Den rinckelenden hoep
- 15 De straeten door : of schaterde op een schop;
 Of speelde met de pop,
 Het voorspel van de daeghen,
 Die d'eerste vreught verjaeghen :
 Of onderhiel met bickel en boncket
- 20 De kinderlijcke wet,
 En rolde en greep op 't springhende elpenbeen
 De beentjes van den steen;
 En had dat zoete leven
 Om gelt noch goet gegeven :
- 25 Maar wat gebeurt? Terwijl het zich vermaeckt,
 Zo wordt het hart geraeckt,
 Dat speelzieck hart, van eenen scherpen flits,
 Te dootlijk en te bits.
 De Doot quam op de lippen,
 30 En 't ziertje zelf gingh glippen.
 Toen stont, helaes! de jammerende schaer
 Met traenen om de baer,
 En kermde noch op 't lijck van haer gespeel,
 En wenschte lot en deel
- 35 Te hebben met haar kaertje,
 En doot te zijn als Saertje.
 De speelnoot vlocht, toen 't anders niet moght zijn,
 Een' krans van roosmarijn,
 Ter liefde van haar beste kameraet.
- 40 O krancke troost! Wat baet
 De groene en goude lover?
 Die staetsie gaet haest over.

Boncket, bonkje, kootje. — *Kuertje*, vriendinnetje. — *Roosmarijn*, een dodenkrans, voor kinderlijken, met groene en gouden lovertjes doorvlochten.

GEUSE-VESPER OF SIECKE-TROOST.

voor

DE VIER-EN-TWINTIGH.

I.

Had hij Hollant dan gedraghen,
 Onder 't hart,
 Tot syn afgeleefde daghen,
 Met veel smart,
 5 Om 't meyneedigh swaert te laven,
 Met syn bloet,
 En te mesten kray en raven,
 Op sijn goet?

II.

Maer, waerom den hals gekorven?
 10 Want sijn bloet
 Was in d'aders schier verstorven:
 In syn goed
 Vond men noyt de Pistoletten
 Van 't verraet,
 15 Uytgestrooyt, om scharp te wetten
 's Vollecks haet.

III.

Gierigheyt en wreetheyt beyde,
 Die het swaert
 20 Grimmigh ruckten uit der scheyde,
 Nu bedaert,
 Suchten: wat kan ons vernoegen
 Goet en bloet?
 Och, hoe knaeght een eeuwig wroegen
 Ons gemoet!

Pistoletten, Franse en Spaanse goudmunt. — *Uytgestrooyt*, zoals
 nitgestrooid werd.

IV.

25 Wees te vreen, haelt Predikanten,
West en Oost.
Gaet en soeckt bij Dortsche Santen
Heyl en troost;
't Is vergeefs, de Heer komt kloppen,
30 Met syn woort.
Niemant kan de wellen stoppen
Van die Moort.

Besluit.

Spiegelt, spiegelt u dan echter,
Wie ghy zyt :
35 Vreest den worm, die dezen Rechter
't Hart afbijt.
Schendt uw' handen aen geen vaders,
Dol van haet.
Scheldt geen vromen voor verraders
40 Van den Staet.

UIT „PALAMEDES”.

Rey van Eubeërs.

Het dun gezaeit gestarnt verschiet
Zijn' glans, en gloeit zoo vierigh niet.
De schaduwe is aen 't overleenen.
De morghenstar drijft voor zich heenen
5 De benden van 't hemelsch heir.
De voerman van den grooten Beir,
Op dat hij zijne beurt verwissel',
Vlucht heen met omgekeerden dissel.
De goude Titan rijst alree
10 Met blaeuwe paerden uit der zee,
En schittert over bosch en duinen,
En Idaes bladerrijcke kruinen.
O wellekooome morghenstont,
Ghy voert hem spelen in den mont

Echter, achterna. — *Schendt haet*. Schendt, dol van haat, uw handen niet aan vaders.

- 15 Van eindelooze zaligheden,
Die, lustigh rustigh, wel te vreden,
Beschouwt al wat natuur ons geeft;
Wat schoonheit in haer aenschijn zweeft;
20 Wat Godtlijck wort, door al haer leden,
Van 't diep verwondren aenghebeden.
Die in een liefelijcke streeck,
By 't ruischen van een klaere beeck
Zijn lanthuis sticht, en ackerwoningh,
Wat is dat een gezeghent koningh !
25 Die nimmer vlamt op ydlen lof,
En zijne lusten met zijn' hof
Bepaelt, en indrinckt met zijne ooren
Daer morghendau, als perlen, leit
30 By druppels hier en daer gespreit,
Op roozebladen, versch ontloocken :
Wanneer zich opdoen duizent roken,
En duizent kleuren, voor het oogh,
Van bloemen, als een reghenboogh,
35 Als Iris bruiloftskleet gewezen,
Een schildery, vol geest en leven.

UIT „GIJSBRECHT VAN AMSTEL”.

Stad en Kasteel van Gysbrecht v. Amstel (het oude Amsterdam) worden overrompeld door Amstel's vijanden. Dit geschiedt in een Kerstnacht,

Op 't hoogtijd zijn gepropt van menschen, die 't niet mercken.”
„als de Kercken

Vandaar in dit Drama (in het Derde Bedrijf) de *Rey van Claerissen* (d.i. Nonnen van de Clarissen-orde) :

Rey van Klaerissen.

- O Kerstnacht, schooner dan de daeghen,
Hoe kan Herodes 't licht verdraeghen,
Dat in uw duisternisse blinckt,
En wort geviert en aenghebeden ?
5 Zijn hooghmoedt luistert naer geen reden,
Hoe schel die in zijne ooren klinckt.

Roken, reuken, geuren.

- Hy pooght d'onnoosle te vernielen,
 Door 't moorden van onnoosle zielen,
 En weckt een stadt- en lantgeschrey,
 10 In Bethlehem, en op den acker,
 En maeckt den geest van Rachel wacker,
 Die waeren gaet door beemt en wey.
- Dan naer het westen, dan naer 't oosten.
 Wie zal die droeve moeder troosten,
 15 Nu zy haer lieve kinders derft?
 Nu zy hen ziet in 't bloet versmooren,
 Vergaen, die naulijcks zijn geboren,
 En zoo veel zwaerden root geverft?
- Zij ziet de melleck op de tippen
 20 Van die bestorve en bleecke lippen,
 Geruckt noch versch van moeders borst,
 Zy ziet de teëre traentjes hanghen,
 Als daeu, aen druppels op de wanghen :
 Zy zietze vuil van bloet bemorst.
- De winckbraeu dekt nu met zijn booghjes
 25 Gelokene en geen lachende oogghes
 Die straelden tot in 't moeders hert,
 Als starren, die met haer gewemel
 Het aenschijn schiepen tot een' hemel,
 30 Eer 't met een' mist betrocken wert.
- Wie kan d'elende en 't jammer noemen,
 En tellen zoo veel jonghe bloemen,
 Die vroegh verwelckten, eerze noch
 Haer frische bladeren ontloocken,
 35 En liefelijck voor ieder roocken,
 En 's morgens droncken 't eerste zogh?
- Zoo velt de zein de korenairen,
 Zoo schud een buy de groene blaeren,
 Wanneer het stormt in 't wilde wout.
 40 Wat kan de blinde staetzucht brouwen,
 Wanneerze raest uit misvertrouwen!
 Wat luit zoo schendigh dat haer rout!
- Bedruckte Rachel, staeck dit waeren :
 Uw kinders sterven martelaeren,
 45 En eerstelinghen van het zaet,
 Dat uit uw bloet begint te groeien,
 En heerlijk tot Godts eer zal bloeien,
 En door geen tiranny vergaet.

„Muuren breecken tot puin in 't endt'”

In het Vierde Bedrijf komt Arend van Aemstel Gysbrecht's broeder, het volgende rapport brengen aan Badeloch, Gysbrecht's gemalin :

- „In zoo veel rampen hiel hij al den zelven moedt,
 „En yverde om den Dam te houden onbezweecken,
 „Waer langs de vyant zocht geweldigh in te breecken :
 „Gelyck een waterstroom gewelt baert op een sluis,
 5 „En elck gehoor verdooft met ysselyck gedruisch,
 „De deuren kanten zich geweldigh tegen 't wringhen
 „Des springvloets, voor een wijl, totdat zij openspringhen,
 „En geven 't water ruimt, den springhvloet vrijen toom;
 „Die wint dan velt, en ruckt de wortels met den boom,
 10 „En huis en hof omveer, en zet de laeghe landen
 „In eene baere zee met groene en nieuwe stranden,
 „Dus gingh 't naedat men wel een heel uur langh den Dam
 „Verdaedight had, zoodra de burgherij de vlam
 „Ten daecke van de kerck ten hemel uitgeslaegen,
 15 „En 't heerelyck gebou zagh branden lichter laeghen,
 „En hoorde 't moortgeschrey des volcks, dat out en jongh
 „Van boven, om het vier t'ontgaen, te berste sprong,
 „Of in de spietsen viel ter aerde.”

Als Badeloch dan klaagt :

„Och Gysbrecht, lieve heer,
 „Ick reken u al doot, en zie u nimmer weer”,

komt de „Rey van Edelinghen” op, met de zang :

- Waer wert oprechter trou
 Dan tusschen man en vrou
 Ter weerelt oit gevonden ?
 Twee zielen, gloënde aen een gesmeet
 5 Of vast geschakelt en verbonden
 In lief en leedt.

- De bant, die 't harte bint
 Der moeder aen het kint,
 Gebaert met wee en smarte,
 10 Aen haere borst met melck gevoed,
 Zoo langh gedraegen onder 't harte,
 Verbint het bloet.

In zoo veel rampen hield hij, n.l. Gysbrecht v. Amstel. — De Dam, het centrale plein van Amsterdam.

15 Noch stercker bint de bant
 Van 't paer, door hant aen hant
 Verknocht, om niet te scheiden,
 Na datze jaeren langh gepaert
 Een kuisch en vreedzaam leven leidden,
 Gelijk van aert.

20 Daer zoo de liefde viel,
 Smolt liefde ziel met ziel,
 En hart met hart te gader.
 Die liefde is stercker dan de doot.
 Geen liefde koomt Godts liefde nader,
 Noch is zoo groot.

25 Geen water bluscht dit vuur,
 Het edelst, dat natuur
 Ter weerelt heeft ontsteecken.
 Dit is het krachtigste ciment,
 Dat harten bint, als muuren breecken
 30 Tot puin in 't endt.

UIT „JOSEPH IN DOTHAN“.

Als Jozef, geen kwaad vermoedend, zijn broeders vindt, die tot
 zijn ondergang besloten hebben, zingt een

„Rey van Engelen.“

Hy komt, hy komt, die jonge borst,
 Als 't hijgent hart, 't welck zijnen dorst
 Wil lesschen aen de versche sprongen
 Der zilverzuivre koele bron;
 5 Terwijl de jaegers, schuw van zon,
 (Op hoop, of zy het wildt eens vongen,
 In donkre en naere schaduw vast,
 Daer looze brack noch winthont bast)
 Met zwijnspriet en gespanne bogen
 10 Beloeren het onnozel bloet;
 't Welk niemant leet noch letsel doet;
 En, al te jammerlijk bedrogen,
 Zich vint op 't onvoorzienst bezet
 Van jaeger, jachtspriet, hond en net.

~ *Tegenzang.*

15 Hij komt, getroost op 's hemels hulp
 Gelijk de perlen in haer schulp.

Naere, duistere. — Onnoosel, onschuldig.

Der perlen moeder, zullen hangen
 De laeuwe traenen, zilt van smaeck,
 Van wederzijden op de kaeck,
 20 Op 't perlemoer der lieve wangen.
 Och, stremdenze op dit perlemoer;
 Dat wy die reegen aen een snoer
 Van gout, om onzen hals te cieren;
 Wanneer wy, tot de keel vervult
 25 Van blijdschap, 's jongelings gedult
 En onverbloemde deughden vieren!
 Zijn eer wil bloeien op zijn graf.
 Het lof der deught valt nimmer af.

De Phenix van Arabie.

Als Ismaëlitiese kooplieden Jozef wegvoeren, klinkt in een „Rey van Engelen” Arabië's Tegenzang :

Ick hael mijn Vogels roem in top.
 Hy voert op zijn gekruifden kop
 (Om wien een glans zijn straelen spreit)
 Een heldre star : de majesteit
 5 Ziet hem ten klaren oogen uit.
 De gouden halsbant hanght en sluit
 Om zijnen geschakeerden hals;
 Een rechten zonnespiegel, als
 De zon zich blint ziet in dien gloet.
 10 Natuur heeft met haer eigen bloet
 Zijn wiecken kostelijk bekladt;
 Trots purper, trots scharlaken, dat
 Den koning of aertspriester kleet.
 De blaeuwe staert, zo lang, zoo breed,
 15 Hangt geborduurt met roos by roos.
 Robijnen schittren op turkois.
 Aldus, gevoedt van hemelsch vier,
 En zon en dauw, bereickt mijn dier
 Zoo menige eeuw van hondert jaer,
 20 Tot dat het smelt op 't zonaltaer;
 En uit zijn asch een jonge zwelt,
 Die 't vaderlijcke lijck bestelt
 Ten grave, met een staetsi van
 Meer voglen, als ick schildren kan.
 25 Waer vindt men vogel in een rijck,
 Die mijnen Vogel zy gelijck?

UIT „JERUSALEM VERWOEST”.

Rey van Joodsche Vrouwen.

De Rei legt de volgende klacht in de mond van de moeder, die volgens de overlevering tijdens het beleg van Jeruzalem, haar kind slachtte, braadde, er van at en het overschot voorzette aan de Romeins soldaten, die inmiddels 't huis waren ingestormd.

- Dat zy God geklaeght hier boven,
 Die met duyzend oogen ziet
 Hoe ellendigh en verschoven
 My geweld en kracht geschied :
 5 Hoe rampzaligh van benouwtheyd
 Ick dien slincxen pad insla,
 En een schendigh stuck besta :
 Heer vergeeftme deze stoutheyd.
- Kind wat hanghdy aen myn speenen
 10 Aen myn borsten droogh, en slap :
 Daer myn ad'ren dorr' verleenen
 U noch melck, noch bloedigh sap?
 Snackt uw keeltjen na myn leven?
 15 Moeders ziel druckt uyt dees mam :
 Als uw hertjen maer bequam,
 Daer was weynigh aen bedreven.
- Maer helaes ! wie zou myns zontjens
 Voester zijn na moeders dood?
 En deze ingevallen koontjens
 20 Stoven poessligh in haer schoot?
 Ach myn schaep ! ghy bleeft vergeten,
 En myn asschen onverzaed :
 Oock myn troost : een wreed soldaet
 Mocht u aen zyn lanci speten.
- 25 Waer 't niet beter 't licht te myden
 Door uws eygen Moeders hand?
 En dat ze u een Kerckhof wyden
 In haer duyster ingewand?
 Als van Krayen opgezvolgen
 Of een Tygerdier geaest?
 Of een Leeuw die bruld, en raest,
 Grimt, en slingersteert verbolgen?

Daer was weynigh aen bedreven, daar ware weinig aan gelegen. Wijden, wijdde. — Of een Tygerdier geaest, of van een tijger ver-slonden.

- Zwangert dan uws moeders lenden?
 Daer uw geest ontfinch zijn geest :
 35 Decktse een tafel der eilenden,
 Datze viere haer leste feest.
 Sus myn schaepken, word u banger?
 Is u 't lieve leven leet?
 Ick heb myn gemoed ontkleed :
 Wy zyn kind noch moeder langer.

UIT „LUCIFER”.

Appollion's Opstijging.

Lucifer heeft Appollion „naer 't aertrijck” gezonden, „opdat hi eens nader kennis naem' van Adams heil en staet”.

Belial rapporteert nu aan Belzebub, hoe Appollion aan 't weder keren is naar de hemelse gewesten :

- Heer Belzebub, ghy Raet van 's Hemels Stedehouder,
 Hy steigert steil, van kreits in kreits, op ons gezicht,
 Hy streeft den wint voorby, en laat een spoor van licht
 En glanssen achter zich, waer zyn gezwinde wiecken
 5 De wolcken breecken, hy begint ons lucht te riecken,
 In eenen andren dagh en schooner zonneshyn,
 Daer 't licht zich spieghelt in het blaeuwe kristalyn.
 De hemelkloten zien met hun gezicht, van onder,
 Terwyl hy ryst, hem na, een ieder in 't byzonder,
 10 Verwondert om dien vaert en goddelycken zwier,
 Die hun geen Engel schynt, maer eer een vliegend vier.
 Geen star verschiet zo snel, hier komt hy aengesteegen,
 Met eenen gouden tack, en heeft de steile wegen
 Voorspoedigh afgeleit.

Eva, door Appollion gezien.

Appollion doet verslag van de heerlijkheid van de Hof en het men-
 sepaar. Hier volgt zijn lofzang op Eva :

- 15 Ick heb mijn slaghever in dat aengenaeme vier
 Gezengt. Het vielme zwaer van onder op te stijgen,
 Te roeien, om den top van Engleburgh te krijgen.
 Ik scheidde, doch met pijn, en zagh wel driewerf om.
 Nu blinckt geen Serafijn, in 't hemelsch heilighdom,

- 20 Als deze, in 't hangend hair, een goude nis van straelen,
 Die schoon gewatert van den hoofde, nederdaelen,
 En vloejen om den rugh, zoo komt ze, als uit een licht,
 Te voorschijn, en verheught den dagh met haer gezicht.
 Laet perle en perlemoer u zuiverheid beloven;
 25 Haer blanckheit gaet de perle en perlemoer te boven.

Als door deze schilderingen de geest van jaloersheid en verzet onder Lucifer en zijn trawanten zich al sterker begint te uiten, komen Gabriël op en een „Rey van Engelen”, die de lof der Godheid zingt:

Rey van Engelen.

- Wie is het, die zoo hoogh gezeten,
 Zoo diep in 't grondelooze licht,
 Van tijt noch eeuwigheit gemeeten,
 Noch ronden, zonder tegenwicht,
 30 Bij zich bestaet, geen steun van buiten
 Ontleent, maer op zich zelve rust,
 En in zijn wezen kan besluiten
 Wat om en in hem, onbewust
 Van wancken, draeit, en wort gedreven,
 35 Om 't een en eenigh middelpunt;
 Der zonnen zon, de geest, het leven;
 De ziel van alles wat ghy kunt
 Bevroên, of nimmermeer bevroeden;
 Het hart, de bron~~ae~~r, d' oceaan *oceanus*
 40 En oirsprong van zoo veele goeden
 Als uit hem vloeien, en bestaen
 By zijn genade en alvermogen,
 En wijsheit, die hun 't wezen schonck
 Uit niet, eer dit in top voltoogen
 45 Paleis, der heemlen hemel, blonck;
 Daer wy met vleuglen d' oogen decken,
 Voor aller glansen Majesteit;
 Terwijlwe 's hemels lofgalm wecken,
 En vallen, uit eerbiedigheit
 50 En vreeze, in zwijm op 't aenzicht neder
 Wie is het? noemt, beschrijft ons hem
 Met eene Serafijne veder.
 Of schort het aen begrijp en stem?

Gewatert, gegolfd. — *Ronden*, sferen waaruit het Heelal, volgens de oude voorstelling, bestond. — *Bestaet*, blijft staan. — *Goeden*, weldaden.

Tegenzang.

- 55 Dat 's Godt Oneindigh eeuwigh Wezen
 Van alle ding, dat wezen heeft.
 Vergeef het ons; ó noit volprezen
 Van al wat leeft, of niet en leeft,
 Noit uitgesproken, noch te spreeken;
 60 Vergeef het ons, en schel ons quijt
 Dat geen verbeelding, tong. noch teken
 U melden kan. Ghy waert, ghy zijt,
 Ghy blijft de zelve. Alle Englekennis
 En uitspraeck, zwack, en onbequaem,
 Is maer ontheiliging, en schennis :
 65 Want ieder draeght zijn' eigen naem,
 Behalve ghy. Wie kan u noemen
 By uwen Naem? wie wort gewijt
 Tot uw Orakel? wie durft roemen?
 Ghy zijt alleen dan die ghy zijt,
 70 U zelf bekent en niemant nader.
 U zulx te kennen, als ghy waert
 Der eeuwigheden, glans en ader;
 Wien is dat licht geopenbaert?
 Wien is der glansen glans verscheenen?
 75 Dat zien is noch een hooger heil
 Dan wy van uw genade ontleenen :
 Dat overschrijt het perck en peil
 Van ons vermogen, wy verouden
 In onzen duur; ghy nimmermeer.
 Uw wezen moet ons onderhouden.
 Verheft de Godtheit : zingt haer eer.

Toezang.

- Heiligh, heiligh, noch eens heiligh,
 Driemaal heiligh : eer zy Godt.
 Buiten Godt is t' nergens veiligh.
 85 Heiligh is het hoogh gebodt.
 Zijn geheimenis zij bondigh.
 Men aenbidde zijn bevel.
 Dat men overal verkondigh'
 Wat de trouwe Gabriël
 90 Ons met zijn bazuin quam leeren.
 Laet ons Godt in Adam eeren.
 Al wat Godt behaeght, is wel.

Uitspraak, spraak. — Schennis, ontwijding. — Orakel, verkondiger. — Zijn geheimenis zij bondigh, zijn verborgen ondoorgrondelijk raadsbesluit worde als onveranderlik vaststaande en derhalve als bindend erkend en aangenomen.

Het broeiend oproer verduistert het aangezicht des Hemels :

Rey van Engelen.

- Hoe zien de hoffelijcke gevels
 Zoo root? hoe straelt het heiligh licht
 95 Zoo root op ons gezicht,
 Door wolcken en bedroefde nevels?
 Wat damp, wat mist betreect
 Dat zuiver, noit bevleect,
 En loutere saffier?
 100 Die vlam, dien glans, dat vier
 Van 't heldere Alvermogen?
 Hoe schijnt ons nu de diepe gloet
 Der Godtheit toe, zoo zwart als bloet?
 Die flus zoo klaer alle oogen
 105 Verheughde? wie begrijpt, wie kent
 Deze oirzaeck, onder d'Engelsdommen,
 Die, boven Adams element,
 Noch flus op galm en keelen zwommen;
 Op lucht van Geesten, in den glans,
 110 Die galerij, en tin, en trans,
 Gewelf van koor en hof vergulde,
 En met een ziel van vreught vervulde
 Al wat hier boven leeft, en zweeft?
 Wie is 'er, die ons rede geeft?

Tegenzang.

- 115 Toen wij, op Gabriëls bazuinen,
 Ontvonckten, en een nieuwe wijs
 Aenhieven, Godt ten prijs;
 De roozegaerden, en de tuinen
 Van 't hemelsch paradijs,
 120 Door zulck een dau en spijs
 Van lof en zang verblijt,
 Ontloocken; scheen de Nijt
 Van onder in te sluipen.
 Een groot getal der Geesten stom,
 125 En bleeck, en dootsch, ging, drom by drom,
 Misnoegend henedruipen.
 De winckbraeu hing verflenst op 't oogh.
 Het gladde voorhoofd zette een rimpel.
 De hemelduiven, hier om hoogh,
 130 Onnozel eerst, oprecht, en simpel,

- Aen 't zuchten sloegen, zoo het scheen;
 Als of de hemel viel te klein
 Voor haer, toen Adam wiert verkoren,
 En zulck een kroon den mensch beschoren.
 135 Dees smet ontstelt het oogh van 't Licht.
 Z'ontsteeckt die vlam in Godts gezicht.

Wy willen ons uit liefde in 't midden van hun mengen,
 En deeze oplooptheit weêr tot bedaren brengen.

HULDE AAN LUCIFER.

De opstandelingen scharen zich om Lucifer's standaard, trouw zwevende aan hem, en daarmee tevens — naar zij voorgeven — aan God, wiens stedehouder Lucifer is („getrouwigheid aan Godt, en onze Morgenster”). Dan wekt Beëlzebub hen op, hun grote veldheer hulde te doen :

Beelzebub.

- Nu brengt het wieroockvat, ghy Godtgetrouwe schaeren :
 140 Bewieroockt Lucifer met wieroockkandelaeren,
 En schaelen, rijk van geur, verheerlijckt hem met licht,
 En glans van fackelen, verheft hem met gedicht,
 Gezangen, en muzijck, bazuinen en schalmeien.
 Het voeght ons, hem aldus met staetsi te geleien.
 145 Heft op een' heïdren toon,
 Ter eere van zijn kroon.

Luciferisten.

- Op, treckt op, ô ghy Luciferisten,
 Volgt dees vaen.
 Ruckt te hoop al uw krachten, en listen.
 150 Treckt vry aen.
 Volgt dezen Godt, op zijn trommel, en trant.
 Beschermt uw Recht, en Vaderlant.
 Helpt hem Michaëls heïrkrachten stuiten.
 Houdt nu moedt.
 155 Helpt den hemel voor Adam nu sluiten,
 En zijn bloet.
 Volgt dezen Helt, op zijn bazuin, en trom.
 Beschut de kroon van 't Engelsdom.

- Ziet, ay ziet nu de Morgenstar blincken.
 160 Voor die pracht
 Zal des vyants baniër haest verzincken,
 In den nacht;
 Wy met triomf kroonen Godt Lucifer.
 Bewieroockt hem : aanbidt zijn Star.
 Lucifer aanvaardt ten slotte in vertwijfeling de strijd :

Lucifer.

- 165 Of ergens schepsel zoo rampzaligh zwerft als ick?
 Aen d' een zy flaeuwe hoop, aen d'andre grooter schrick.
 De zege is hachelijck, de neërlaagh zwaer te mijden.
 Op 't onwis tegen Godt en Godt's banier te strijden?
 Den eersten standert op te rechten tegens Godt,
 170 Zijn hemelsehe bazin, en openbaer gebodt?
 Zich op te worpen, als een hoofd van Godts rebellen,
 En tegen 's hemels wet een wederwet te stellen?
 Te vallen in den vloeck der snootste ondancckaerheit?
 Te quetsen de genade en liefde en majesteit
 175 Des rijcken Vaders, bron van alle zegeningen,
 Die noch t'ontfangen staen, en wat wij reede ontvingen?
 Hoe zijuwe nu zoo wijt verzeilt uit onzen plicht!
 Ick zwoer mijn' Schepper af, hoe kan ick voor dat licht
 Mijn lasterstucken, mijn verwatenheit vermommen?
 180 Hier haet geef deinzen, neen, wij zijn te hoog geklommen.
 Wat raet? wat best geraemt in dees vertwijfeltheên?
 De tijt geen uitstel lijdt, een ogenblick is geen
 Genoeghaemheit van tijt, indien men tijt magh noemen
 Dees kortheit tusschen heil en eindeloos verdoemen.
 185 Maer 't is te spa, en hier geen boete voor ons smet.
 De hoop is uit, wat raet? daer hoor ick Godts trompet.

DE VAL DER ENGELN DOOR URIEL VERHAALD.

Uriel.

- De Veltheer Michaël, (verwitticht uit den hoogen,
 Door 's hemels afgezant, die nader quam gevlogen,
 Noch sneller, dan een star, die door de lucht verschiet,
 190 Hoe Lucifer zoo trots zich tegens 't hoogh gebiedt

Op te worpen, op te werpen. — Verwatenheit, goddeloosheid.

- Had oentlick gekant, gereet hen aen te voeren,
 Die hem bewierooekten, zijn starre en standert zwoeren :)
 Schoot voort, op 't aenstaen van den trouwen Gabriël,
 Het schubbig pantser aen, en gaf terstont bevel
 195 Aen al zijne Oversten, en hoofden, en Kornellen,
 De heiren, in Gods naem, in hun geleën te stellen,
 Om met gemeene maght en kracht, op 't luchtigh ruim
 Van 't zuivre hemelsblaeu, al dit meinedigh schuim
 Te vaegen, al dit spook in duisternis te dompelen,
 200 Eer zy op 't ongezienste ons moghten overrompelen.
 Op dezen last vergaert Gods heirkraft in der vl
 Slaghordenswijs zoo snel gelijk een vlugge pijl,
 Gedreven van de pees, men zaght ontelbre drommen,
 In een driekantigh heir, aen alle kanten brommen,
 205 Gelijk een driehoek steekt en straelt op ons gezicht.
 Men zaght een enkelheit in een driepuntigh licht, ^{Trinity}
 Zoo spiegelgladt, gelijk een diamant, geslepen;
 Een heirspits, eer van Godt dan eenigh Geest begreepen.
 De Veltheer, met den gloet des blixems in de hant,
 210 Hiel recht voor Gods baniere, in 't hart van 't leger, stant.
 Wie moet wil houden, en triomf en zege baeren,
 Die moet vooral het hart verzeekren, en bewaeren.

Rafael.

Waar bleef 't verwaten heir, dat ons bestormen wou?

Uriel.

- Het quam vol moeds ter baene, en had zijn eerste trou,
 215 Gehoorzaamheit en eer en eedt en al vergeten,
 Te heilloos en verwaent op Godt en ons gebeeten.
 Het groeide snel, en wies, gelijk een halve maen.
 Het wet zijn punten, zet twee horens op ons aen;
 Gelijk 't gestarrent van den Stier der hemeldieren
 220 En andere monsters, die rontom hem heenezwieren,
 Met gouden hoornen dright, de rechte horen wordt
 Vorst Belzebub, op dat hy ons de vleugels kort',
 En zijne wacht betrou; Vorst Belial de slincken.
 Men ziet hen beide om strijt in hunne rusting blincken.
 225 De Stedehouder, nu Veltmaarschalck tegens Godt,
 Verzeekerde den buick des legers, om het slot,

Aenstaen, aandringen. — Brommen, schitteren. — Begreepen, gekoncipieerd.

- Der regementen knoop, in 't midden te bewaeren.
 De trotse standert, daer de dagh scheen op te klaeren,
 Uit zijne morgenstar, wert van Apollion,
 230 Gehanthaeft, achter hem, zoo moedigh als hy kon,
 In zijnen vollen krits, om hoogh ten toon gezeten.

Rafael.

- Helaes, wat durf, wat durf d'Aertsengel zich vermeeten!
 Och, of ick hem by tijts tot afstand had gebroght!
 Beschrijfme niettemin het aenzicht van dien toght,
 235 En in wat schijn de Vorst de benden quam geleien.

Uriel.

- Omringt van zijn staffiers, en groene lievereien,
 Hy, wrevligh aangevoert van onverzoenbren wrock,
 In 't gouden pantser, dat, op zijnen wapenrock
 Van gloeiend purper blonck, en uitscheen, steegh te wagen,
 240 Met goude wielen, van robijnen dicht beslagen.
 De Leeuw, en felle Draeck, ter vlucht gereet, en vlugh,
 Met starren overal bezaeit op hunne rugh,
 In 't parrele gareel, gespannen voor de wielen,
 Verlangden naer den strijt, en vlamden op vernielen.
 245 De heirbijn in de vuist, de scheemrende rondas,
 Waer in de morgenstar met kunst gedreven was,
 Hing aen den slincken arm, gereet de kans te wagen.

Rafael.

- O Lucifer, ghy zult dien hoogmoedt u beklagen.
 Ghy fenix, onder al wat Godt daer boven looft,
 250 Hoe steeckt ghy, onder 't heir, zoo fier met hals en hooft,
 En helm, en schouderen uit! hoe heerlijk past u 't wapen,
 Als waer 't natuurelijk uw Wezen aengeschapen!
 O hooft der Engelen, niet hooger: keer weërom.

Uriel.

- Zoo stonden zy gekant, en slaghree, drom by drom,
 255 Een ieder op zijn lucht, en hoefslagh, en by rijen
 Gesnoert aen hun gezagh, om 't schoonst van wederzyen;
 Wanneer de dolle trom en klinckende trompet
 Zich mengen, het geluit geweer en handen wet,

- En steigert in den trans van 't heiligh licht der lichten;
 260 Een klanck waer op terstont een zwangre wolk van schichten
 Geborsten, slagh op slagh, een gloënden hagel baert,
 Een storm en onweër, dat de hemelen vervaert,
 De hofpijlaeren schudt, de kreitsen, en de starren,
 Verbijsert in hun ronde en ommeloop, verwarren,
 265 Of zwijmen op de wacht, en weten niet waer heen
 Te drijven, oost of west, of boven of beneën.
 Al weërlicht wat men ziet, al wat men hoort is donder.
 Wat blijft 'er in zijn' stant? het bovenste raectt onder.
 De heiren, na 'et gedreun van 't eerste schutgevaert,
 270 Geraecken handgemeen met knods, en hellebaert,
 En sabel, speer, en dolck, het gaet 'er op een kerven,
 En steecken, al wat kan, wat toeleit op bederven,
 Op schenden, rept zich nu, bederft, en treft, en schent.
 De broederschap heeft uit, en niemand ziet noch kent
 275 Zijn' medeburger meer, men ziet 'er parle huiyen,
 Gekrolde vlechten hairs, en pluim, en pennen stuiven,
 En schitteren, in 't vier der blixemen gezengt.
 Men ziet turkoisblau, gout, en diamant gemengt,
 En perlesnoer, en wat de hairlock kon verciereu.
 280 De vleugels, half geknot, gebroke pijlen zwieren
 En zweven door de lucht, een gruwzaam veltgeschrey
 Verheft zich uit den stoet der groene lievery :
 Daer lyt het krijsheir last, geperst uit noot te deizen.
 De dolle Lucifer hervat den strijt drie reizen,
 285 En stut de flaeute van zyn regiment zoo trots,
 Gelyck het zeegedruis al schuimende op een rots,
 Gestuit wordt, reis op reis, en meer niet uit kan rechten.

Rafaël.

Gewis het heeft wat in de Wanhoop af te vechten.

Uriel.

- De dappere Michaël laet blazen : Eer zy Godt.
 290 De regimenten, op die leus en zijn gebodt,
 Gemoedight, te gelyck aen 't steigeren, en stijgen
 Naer boven, om de loef van 's vyants heir te krygen;

Huiyen, hoofddeksels. — *De flaeute van zyn regiment*, zijn uitgeput regiment. — *Af te vechten*, al vechtende te verdrijven. — *De loef van 's vyants heir te krygen*, de bovenwind, d. i. de voordeligste gevechtspositie te krygen. — *Lij* is de tegenstelling van loef.

- Dat styght met een om hoog, maer met een traeger vaert,
 En raeckt in 't einde in ly : als of men hemelwaert
 295 Een valck zagh, van om laegh, op zijne wackre pennen
 Zich geven in de lucht, eer hem de reigers kennen;
 Die sidderen van schrick, in 't bosch, by eenen beemt,
 Zoo dra het hooge nest dien vijant daer verneemt.
 De reiger schreeuwt, en styght, en bang voor 's vyants
 [pooten,
 300 Verwacht hem op den beck, om door de borst te stooten,
 Van onder, als hy ploft van boven op den buit.

Rafael.

- O Lucifer wat raet ! het ziet 'er schricklyck uit.
 Ghy zweeft hier op een vlakke, en zonder poort, en wallen.
 Een gruwelycke Orkaen wil plotseling u bevallen,
 305 En zincken in een' poel, en afgront, zonder gront.

Uriel.

- Wat gaf 't een schoon verschiet, om laegh een hallef ront,
 Of halve maen; om hoogh een driekant spits t'aanschouwen;
 De regimenten, die zich sluiten, en ontvrouwen,
 Op 't wencken van hun hooft, een ieder in zyn vaen,
 310 Te zien zoo pal, gelijk metaele muuren staen,
 Als op een wederwicht van lucht en enige zwaerte,
 Met al hun slingertuigh, geschut, en stormgevaerte.
 Zij hangen even als men zich een wolck verbeelt,
 Een wolck, waer in de zon met heure straelen speelt;
 315 En schildert en schakeert door luchte regenbogen.
 De hemelsche adelaer, zoo steil in top gevloogen,
 Bespiedt Godts vyandin, de havicksvlucht, beneên.
 Hy klapt van moedigheid zijn pennen tegens een,
 Misguntze 't weiden niet, en vruchteloos braveeren,
 320 Terwijl hij vlamt om haer te zitten in de veeren,
 Te plonderen eerlang van haere gladde pluim :
 Zoo ras de kromme beck en klaeu, op 't luchtigh ruim,
 Het aes bevalle, of drijf voor wint af, uit zijn oogen.
 Dus komenze afgestort, en stroomen uit den hoogen,
 325 Gelijk een binnensee, of noortschen waterval,
 Die van de rotsen bruischt, en ruischt, met een geschal

- Dat dier en ondier schrickt, in diepgezonne daelen;
 Daer steenen, van de steilte, en dicke waterstraelen,
 En masten, zonder tal, verpletten, en vertreên
- 330 Wat tegens woest gewelt van stroom en hout en steen
 Niet opgewassen is, de heirspits treft den navel
 Der halve mane fel met roode en blauwe zwavel,
 En vlammen, slagh op slagh, en donderkloot op kloot.
 Dat baert een luchtgeschrey, het hart van 't heir in noot,
- 335 Begint van langer hant den wrevelen t' ontzacken.
 De boogh der halve maene, aen 't kraecken, en aen 't
 [knacken,
 Zoo stijf gespannen staet [want d'einden krommen vast]
 Dat hij in 't midden moet bezwijcken voor die last,
 En springen, wort hem flux geen' ademtoght gegeven.
- 340 De trotse Lucifer, dan hier dan daer gedreven,
 Schiet toe op dit geschrey, en geeft zich rustigh bloot,
 Om zijn groothartigheid, in 't nijpen van den noot,
 Te toonen voor de vuist, op zijnen oorloghswagen.
 Dat geeft den flaeuwen moedt, hy schudt de wreetste slagen
- 345 En scheuten op 't gebit van zijn verwoet gespan.
 De Leeuw en blauwen Draeck, aen 't woeden vliegen van
 Zijn hant, op elcken wenck, met vreeselijcke driften.
 d'Een brult en bijt, en scheurt, en d'ander schiet vergiften,
 Met zijn gesplitste tong, ontsteeckt een pest en raest,
- 350 En vult de lucht met smoock, dien hij ten neuze uitblaest.

Rafaël.

Hier wil de barreningh van boven hem beknellen.

Uriel.

- Hy swaait de heirbijl vast, om Godts banier te vellen,
 Die neêrstijght, en waer uit Godts naem een schooner licht
 En schooner straelen schiet in 't gloên van zijn gezicht.
- 355 Men dencke eens na of hy dit voorspoock ons benyde.
 De heirbyl in zijn vuist, aen d'ene en d'andre zyde,
 Den toescheut stuit, en sloopst, of schutze op zijn rondas,
 Tot dat hem Michaël, in 't schitterend harrenas,
 Verschynt, gelyck een Godt, uit eenen kring van zonnen.
- 360 Zit af, ô Lucifer, en geeft het Godt gewonnen.
 Geef over uw geweer, en standert: strijck voor Godt.

Rustigh, moedig. — *Voor de vuist*, openlik. — *Barreningh*, branding. — *Den toescheut... sloopst*, hen, die toeschieten, neervelt. — *Zit af*, stijg af (van de wagen). — *Geweer*, wapenen.

- Voer af dit heilloos heir, dees goddelooze rot,
 Of anders wacht uw hoofd, zoo roept hij uit den hoogen.
 D'Aertsvijant van Godts naem, hartneckigh, onbewogen.
- 365 En trotser op dat woort, hervat in aller yl
 Den slag, tot driewerf toe, om met zijn oorloghsbyl
 Den diamanten schilt, met een Godts naem, te kloven.
 Maer wie den hemel terghit gevoelt de wraeck van boven.
 De heirbyl klinckt en springt op 't heiligh diamant
- 370 Aen stucken. Michaël verheft zijn rechte hant,
 En klinckt den blixemstrael, gesterckt door 't alvermogen.
 Dien wrevelmoedigen, door helm en hoofd, in d'oogen,
 Al t'ongenadigh dat hij achterover stort,
 En uit den wagen schiet, die omgeslingert, kort,
- 375 Met Leeuw en Draeck en al, den meesten volgt in 't
 [zincken.
 De standert van de star vergaet hier op het blincken,
 Zoo ras Apollion myn vlammeend zwaert gevoelt,
 Den standert geeft ten roof, daer 't barrent en krioelt
 Van duizentduizenden, om 't hoofd der helse schaeven
- 380 In 't vallen, voor den val en neêrsmack, te bewaeren.
 Hier yvert Belzebub: daer trotst ons Belial.
 Dus wordt de maght ontsnoert, en met den zwaeren val
 Des Stedehouders breekt de boogh der halve maene
 In stucken, echter komt Apollion ter baene
- 385 Met zoo veel monstren als de kloot des hemels draecht.
 De Reus Orion schreeuwt, dat al de lucht vertsaecht,
 En pooght met zyne knods ons heirspits 't hoofd te kneuzen,
 Die op Orions past, noch knodzen, noch op reuzen.
 De Noorsche Beeren op hun achterklaeuwen staen,
- 390 Om met een dommekracht in 't hondert toe te slaen.
 De Hydra braeckt vergift, en gaept met vyftigh keelen.
 Ick zie een galery, vol oorloghs tafereelen,
 Geboren uit dien slag, zo wyt men af kan zien.

Rafael.

- Geloof zy Godt: valt neêr: aenbidt hem op uw knien.
- 395 Och Lucifer, helaes, waer blyft uw valsche betrouwen?
 Helaes, in welck een' schijn zal ick u lest aenschouwen?
 Waer is uw klaerheit nu, die allen glans braveert?

Rot, bende. — *Gods naem te kloven*, Gods naem staat n.l. op het schild van Michaël. — *Klinckt*, slaat. — *Kort*, ogenblikkelik. — *Barrent*, brandt. — *Ontsnoert*, verbroken. — *Echter*, opnieuw. — *Orion*, sterrebeeld, evenals *Noortsche Beer* en *Hydra*.

Uriel.

- Gelyck de klaere dagh in naeren nacht verkeert,
Wanneer de zon verzinckt, vergeet met gout te brallen;
400 Zoo wort zyn schoonheit oock, in 't zincken, onder 't vallen,
In een wanschapenheit verandert, al te vuil;
Dat helder aangezicht in eenen wreeden muil;
De tanden in gebit, gewet om stael te knaeuwen;
De voeten en de hant in vierdehande klauwen;
405 Dat glinstrend parlemoer in eene zwarte hant.
De rugh, vol borstlen, spreit twee draeckenvleugels uit.
In 't kort, d'Aertsengel, wien noch flus alle Engelen vieren,
Verwisselt zyn gedaente, en mengelt zeven dieren
Afgrylslyck onder een, naer uiterlycken schyn :
410 Een' leeu, vol hoovaerdy, een vraetigh gulzigh zwyn,
Een' traegen ezal, een rinoceros, van toren
Ontsteecken, eene sim, van achter en van voren
Al even schaemteloos, en geil en heet van aert,
Een' draeck, vol nyts, een wolf en vrecken gierigaert.
415 Nu is die schoonheit maer een ondiere, te verwenschen,
Te vloecken, zelf van Godt, van Geesten, en van menschen.
Dat ondiere ijst, indien 't de blicken op zich slaet,
En deekt met damp en mist zyn gruwelyck gelaet.

Rafaël.

- Dat leert de Staetzucht Godt naer zijne kroon te steecken.
420 Waer bleef Apollion?

Uriel.

- Hy zach zijn ty verstreecken.
Op 't ondergaen der sterre, en vloodt : een ieder vloodt :
De hemelsche kartau van boven, schoot op schoot,
Met weêrlicht, blixemen en donderen aen 't rollen,
De monsters, in het licht geklautert, help aen 't hollen
425 En groeide in zulck een jaght, wat was 't een dwarreling
Van buiten onderen ! hoe ruischt 't hier ! wat ging.
Wat ging 'er een gety ! ons maght, van Godt gezegent,
Ruckt voort, en treft, en sloopst voor 's hants wat zij
[bejegent.

Brallen, pralen. — Sim, aap. — Gelaet, uiterlik. — Schoot op schoot, met schot op schot. — Groeide in, had plezier in.

- Wat green hier overal, waer 't op een vlughten ging,
 430 Een wilde woestheit, een gestaltverwisseling,
 In leden, en in leest! men hoortze brullen, bassen.
 d'Een janckt, en d' ander huilt, wat ziet men al grimassen
 In Engletronien nu zweemen naer de hel,
 En helsehe gruwzaemheen. daer hoor ick Michaël,
 435 Om triumfant in 't licht met Englerooft te praelen.
 De Reien groeten hem met lofzang, en cimbaelen,
 Schalmeien, en tamboer, zy treden hier vooruit,
 En stroien lauwelooft, op 't hemelsche geluit.

Rey van Engelen. Michael.

Rey.

- Gezegt zy de Helt,
 400 Die 't goddeloos gewelt,
 En zijn maght, en zijn kracht, en zijn standert
 Ter neder heeft gevelt.
 Die Godt stack naer zijn kroon,
 Is, uit den hoogen troon,
 445 Met zijn maght in den nacht neergezoncken.
 Hoe blinckt Godts Naem zoo schoon!
 Al brandt het oproer fel,
 De dapp're Michaël
 Weet den brant met zijn hant uyt te blusschen,
 450 Te straffen dien rebel.
 Hy handhaeft Gods banier.
 Bekranst hem met laurier.
 Dit palais groeit in päs, en in vrede.
 Geen tweedraght hoort men hier.
 455 Nu zingt de Godheit lof,
 In 't onverwinbaer hof.
 Prijs en eer zy den Heere aller Heeren.
 Hy geeft ons zingens stof.

DE VAL, VAN HET MENSENPAAR.
DOOR GABRIEL VERHAALD.

Gabriel. Michael. Rey.

Gabriel.

Helaes, helaes, helaes, hoe is de kans gekeert!
460 Wat viert men hier! 't is nu vergeefs getriomfeert:
Vergeefs met wapenroof en standerden te brallen.

Michael.

Wat hoor ick, Gabriël?

Gabriel.

Och Adam is gevallen;
De vader en de stam van 't menschelyck geslacht
Te jammerlijck, te droef alree ten val gebracht.
465 Hy leit 'er toe.

Michael.

Dat is een donderslagh in d' ooren.
Al yze ick, my verlanght die nederlaegh te hooren.
Heeft dan 't verwaten Hooft het aerdtrijck ook betreên?

Gabriel.

Hy ruckte, na den slagh, 't verstoide heir by een,
Doch eerst zyne Oversten, die voor elckandre gruwen;
470 En zette zich, om, 't licht van 't alziende oogh te schuwen,
In eene holle wolck, een duistre moortspelonck
Van neven, daer geen vier dan uit hun blicken blonck;
En, midden in den ring des Helschen Raets gezeten,
Hief uit zyn' zetel aen, te helsch op Godt gebeten:
475 Ghy maghten, die zoo trots voor ons gerechte zaeck,
Dien afbreuck hebt geleên; nu is het tijt om wraeck
Te nemen van ons leet, en listigh, en verbolgen,
Met onverzoenbren wrock den hemel te vervolgen,
In zyn verkoren beelt, en 't menschelyck geslacht
480 'Te smooeren in zyn wiegh, en opgang, eer het maght
In zyne zenuw kryge, en aenwinne in zyne erven.
Myn wit is Adam en zyn afkomst te bederven.

Brallen, pralen. — *Hij leit er toe*, is gevallen. — *Bederven*, in het verderf storten.

- Ick weet, door 't overtreên der eerstgestelde wet
 Hem aen te wrijven zulck een onuitwischbre smet,
 485 Dat hy, naar lijf en ziel, met zijn nakomelingen
 Vergiftight, nimmer zal ten zetel innedringen,
 Waer uit men ons verstiet : edoch gebeurt het al
 Dat iemant bovenstijge, een kleen, een dun getal,
 En noch door duizend doên, en arbeid, en lijden,
 490 Zal steigeren tot den Staet en kroon, dieze ons benijden.
 Ellenden zullen zich terstont, op Adams spoor,
 Verspreiden zonder endt, de wijde werelt door.
 Natuur zal van dien slagh getaistert, schier verteeren,
 En wenschen in een Niet of mengelklomp te keeren.
 495 Ick zie den mensch, die naer het beelt der Godheit zweemt,
 Van Godts gelyckenis verbastert, en vervreemt,
 In wil, geheugenis, en zyn verstant ontluijstert,
 Het ingeschapen licht benevelt, en verduistert,
 En wat den dagh beschreit, in 's moeders bangen schoot,
 500 Gevallen in den muil der onvermybre Doot.
 Ick wil de tyranny verheffen, altijdt stouter,
 En u, mijn zoons, gewijt tot Godtheên, op het outer,
 In kercken, zonder tal, tot aen de lucht gebout,
 Vereeren offervee, en wieroockgeur, en gout,
 505 Oock zoo veel menschen, als geen tongh vermagh te noemen
 En al wat Adam teelt in eeuwigheit, verdoemen,
 Door gruwelstuck op stuck, Godts naem ten trots begaen.
 Zoo dier wil hem mijn kroon, en zijn triomffest staen.

Michael.

- Verwaeten vloeck, zoo trots de Godheit noch braveeren!
 510 Wij willen u eerlang dat lasterstuck verleen.

Gabriel.

- Aldus spreeckt Lucifer, en zent Vorst Belial,
 Op dat hy datelyck de menschen breng' ten val.
 Dees schiet de boosheit zelf, de listighste aller dieren,
 De slang aen, om met glimp van woorden te verciere
 515 Het lockaes, 't welck aldus d'onnoosle schepzels ving,
 Daer zy geslingert om den tack der kennis hing.
 Heeft Godt, op halsstraf, u zoo dier, zoo streng benomen
 Den vrydom van dit ooft, den smaek van 't quick der
 [boomen?

Mengelklomp, chaos. — *Wil*, zal. — *Verwaeten vloeck*, vloekwaardig schepsel.

- Neen Eva, simple duif, geensins : ghy zyt verdwaelt.
 520 Aenschou eens, bid ick u, dien appel, ay, hoe straelt,
 Hoe gloeit dit ooft van karmozyn te gader !
 Hoe noodt u dit bancket ! ay dochter, tree wat nader :
 Hier nestelt geen venyn in dit onsterflyck loof.
 Hoe lockt dees vrucht ! ay pluck : ay pluck vry : ick beloof
 525 Uw wetenschap, en licht, wat deistghe, bang voor schennis?
 Taest toe, en wort Godt zelf, in wijsheit, en in kennis,
 En weetenschap gelyck, en eere, en majesteit,
 Hoe zeer hy 't u beny, zoo vat men 't onderscheit
 530 Terstont begint het hart der schoone bruit te blaecken,
 T'ontvoncken, en zy vlamt op d'aengepreze vrucht.
 De vrucht bekoort het oogh, het oogh den mont, die zucht.
 De lust beweegt de hant al bevende te plucken.
 Zoo plucktze, en proeft en eet (dat wil haer afkomst
 [drucken !])
 535 Met Adam, en zoo dra hunne ooghen opengaen,
 En zy hun naecktheit zien, bedeckenze, met blaên,
 Met vijgenloof, hun schaemte, en schande, en erfgebreken,
 En gaen zich in geboomte en schaduwen versteecken,
 Versteecken, maer vergeefs, voor 't aldoordringende oogh.
 540 De lucht betreect allengs, zy zien den regenboogh
 Gespannen als een bode en voorspooock van Godts plaegen,
 De hemel treurt in rou, geen handenwringen, klaegen,
 Noch schreien helpt den mensch en zijne weërgade, ach,
 Het weerlicht, reis op reis : het dondert, slagh op slagh.
 545 Al wat men hoort en ziet is schrick, en angst, en zuchten.
 Zy vlughten voor hun shim, maer kunnen niet ontvlughten
 Den worm, die 't hart doorknaeght, het overtuight gemoedt.
 Zij knickebeenen beide, en struicklen, voet voor voet.
 Het aengezicht ziet doots, en d' oogen, diep verdroncken
 550 In traenen, zien geen licht, hoe is de moedt gezoncken !
 Hoe stack hij flus het hoofd zoo moedigh in de lucht !
 Het ritslen van een blad, of beeck, een klein gerucht
 Verbijstert hen; terwijl een zwangre wolck komt daelen,
 Die scheurt, en baert allengs een licht, en glans, en straelen,
 555 Daer d'Opperste uit verschijnt, in dien bedruckten staet,
 En dondert met zijn stem, die hen ter aerde slaet.

Rey.

Och och och och, de mensch waer nutter noit geschapen.
 Dat leert zich aen een vrucht, een' mont vol saps, vergaepen

Gabriel.

- O Adam, dondert Godt, waer zyt ghy toe geraeckt?
 560 Vergeefme o Heer ! ick vlucht uw aenzicht, bloot en naeckt.
 Wie leerde u, vraegt hem Godt, uw schaemte en naektheit
 [kennen?
 Durft ghy uw lippen aan verbode vruchten schennen?
 Mijn gade, mijne bruit bekoorde mij, helaes.
 Zij zegt : de slimme slang bedroogme met dit aes.
 565 Dus schuift elck van den hals den oirsprong der gebreken

Rey.

Gena. wat vonnis wordt op dit vergriep gestreecken?

Gabriel.

- De Godtheit dreight de vrou, die Adam heeft verleit,
 Met weên, en baerensnoot, en onderworpenheit;
 Den man met arbeit, zweet, en zorge, en lastigh slaven;
 570 Den acker, die den mensch ten lesten zal begraven,
 Met ontkruit , en veel ramp; de Slang, om 't loos misbruick
 Van haer doortrapte tong, zal kruipen op den buick,
 Langs de aerde heene, en slechts by stof en aerde leven.
 Maer om den armen mensch een' vasten troost te geven,
 575 In zulck een jammernis, belooft de Godtheit trou
 Te wecken, uit het zaet en bloet van d' eerste vrou,
 Den Stercken, die de Slang, den Draeck, het hooft zal
 [pletten,
 Door erfhaet, van geen tijt noch eeuwen te verzetten.

UIT „ADAM IN BALLINGSCHAP”.

In het Tweede Bedrijf dalen Gabriël, Rafaël en Michaël af naar de Hof, om het eerste mensenpaar te begroeten, en hun heerlijke staat te aanschouwen. Hun nederdaling wordt door Gabriël als volgt beschreven.

Gabriel.

- Wij zweefden zacht en stil den blancken Melckweg neêr,
 De morgenzon voorby, die, schijnende uit het meer
 Van 't oosten zuidwaert aen, met haren gouden wagen,
 Den middagh kroonen gingk, toen wij dees springbron zagen
 5 Vier aders leveren aan 't aerdsche paradijs,
 Naer 't hemelsche genoemt, en daer de bruiloftswijs,
 Tot vreeught van d'eerste trou met vrolijke engletongen,
 Voor bruidegom en bruit, zal worden opgezongen;

Schennen, bezondigen. — *Bekoorde*, verleide. — *By stof en aerde*, van stof en aerde. — *Verzetten*, wegnemen.

Zoo streecken wij terstont de vleugels hier ter ste :
 10 Gelyck een arentsvlught, die wijd, van over zee,
 Of uit de starren strijckt in top van hooge cederen,
 En dan zich zelve deekt en schaduwet met haer vederen.

In het Vierde Bedrijf betreurt de Rey van Wachtengelen de val
 des mensen :

Rey van Wachtengelen.

I. Zang.

Helaes, wat baet een englewacht,
 Zoo 't alziende oogh van boven
 15 Den mens niet gaeslaet naer zijn maght !
 Hoe leght de stamheer van 't geslacht
 Met al zijn zaet verschoven,
 En in der eeuwigheit berooft
 Van zulck een heilkroon, hem belooft !
 20 O feest van weinige uren !
 De hemel zelf gevoelt dien krack.
 De staet van dees natuuren
 Hadde eeuwich kunnen duuren.
 Maar och zij droegen zich te zwack
 25 In Gode te behaegen.
 O tijt van bitter klaegen !

I. Tegenzang.

Had Adam zich aen 't Engelsdom
 Gespiegelt, dat hoovaerdigh,
 30 Terwijl 't in volle weelde zwom,
 Noch hooger dan zijn staetpeil klom,
 En, wrytende en quaetaerdigh, *kwis daardig*
 Den milden leenheer trotsen wou,
 Hy leefde vry van naberou.
 Ten zy nu Godts genade
 35 De hant reicke aen 't gevallen paer,
 Dat, by de slang te raede,
 Aen 't omzien quam te spade;
 Wie ruckt het uit zijn jammer, daer
 Het leght in schande en schennis !
 40 Hoe dier staet lust naer kennis !

Verschoven, verworpen, in 't ongeluk gestort. — *Kraeck*, breuk. —
Natuuren, wezens. — *Staetpeil*, de aan zijn staat gestelde grens. —
Wrytende, makkende, tegenstrevend. — *Schennis*, vernieling, in pas-
 sieve zin.

Vol fiere trots juicht in het Vijfde Bedrijf Lucifer over 't slagen van zijn boos opzet :

- Zoo wordt mijn wraeck verzaet, nu triomefert de hel.
 Dat mijn erfvyant zich nu weere, en wetten stell'
 Om zulck een inbreuck van erfasteren te keeren :
 Wy passen langer op geen' hinderdam noch beeren
 45 Van wetten, en belofte, en vreeslijck dreigement.
 Natuur legt onder, plat getreden, en geschent.
 Al 't menschelijck geslacht is mijn, en errefeigen.
 Het past niet langer op belofiten, noch op dreigen.
 De wil helt over van 't geboden goet tot quaet.
 50 'k Wil kercken zaeien, en altaeren, hem ten smaet.
 Men zal mijn beelden daer met menschenoffren eeren,
 En gout en wieroock, en by 's afgronts godtheit zweeren,
 Uit schrick voor straffe-ick schuif nu glimpelick en valsch,
 Den oirsprong van het quaet van mij op 's vijants hals.
 55 Laet al de weerelt vry van Adams erven krielen :
 Uit sestigh eeuwen berght hy pas een hantvol zielen.
 Zoo stijge ick, na mijn' val, op eenen hooger trap.
 Zoo veel vermagh de lust, een montvol appelsap.

Dan wekt hij zijn trawanten op, om „uit Adams eigen mont" te horen „den grooten ommezwai van 't eeuwigh treurspel" :

- Maer duickenwe eene poos, wij zullen met onze ooren
 60 Den grooten ommezwai van 't eeuwigh treurspel hooren,
 Uit Adams eigen mont, nu loopt de treurrol af.
 Hy komt tot kennis van zijn misdaet door de straf,
 Die d'overtreeders op den hiel treet, hy loopt herwaert,
 Bestorven om het hooft, en dootsch, dan weder derwaert.
 65 De beeldevormer zagh 't wanschepel aen, en riep :
 Helaes, nu rout het my dat ick oit menschen schiep.

Adam. Eva.

Adam.

- O duistere spelonck, ick docht in uwe naerheit
 Mijn smet, en naeckte schaemte en schande, voor de
 Des hemels, en den glans van 't aldoordringend licht, [klaerheit
 70 Te decken maer vergeefs, geen hol, geen bosch is dicht.
 Ick wordt verraden van het wroegende geweten,

Inbreuck, inval, indringen. — *Erfasteren*, erfzonden. — *Beeren*, waterkeringen, — *Past*, let, stoort zich. — *Glimpelyck*, op schoonschijnende doch bedriegelijke wijze. — *Naerheit*, duisternis.

- Dat overtuightme. een worm te diep in 't hart gezeten,
 Het overtuigen van 't beschuldighde gemoedt,
 Doorknaeght mijn ingewant. waer zet ick mijnen voet,
 75 Om rust te vinden voor het barnen van mijn zinnen?
 Och welck een onrust kraeck't en knerst geduurigh binnen
 In mijnen boezem! hoor, hoe giert het heene en weêr,
 Getrocken van 't gewicht der misdaet, keer om keer.
 Hoe is mijn staet verkeert! ick dwael, gelijk de blinden,
 80 En zoeke d'oude rust, en kanze nergens vinden.
 Zij vlucht gestadigh voor en voor, 'en wil niet staen.
 Wat grijp ick naar de lucht? hier is geen vatten aen.
 Waer blijven d' engelen, de blijde feestgenooden,
 De wachters van den hof? helaes, zij zijn gevloten.
 85 Nu zwijght de bruiloftsgalm. de voglezang zit stom.
 Geen reien juichen meer voor bruit en bruidegom.
 De hemelsche bazuin houdt op het feest te groeten.
 De helse horen houdt nu aen met vreeslijck toeten.

-
 Dus sleept de wellust van een' oogenblick, eene uur
 90 Een lange keten na van rampen en verdrieten.
 Het lustme langer niet het leven te genieten.
 'k Verbeeldme, waar ick ga en sta, een bange doot.
 Zy grimtme aen. och open schoot:
 Ontvangme, o, aerde: want de lust is my benomen.
 95 Ontfangme, wederom. ick ben van u gekomen.
 Dit lichaam komt u toe. de ziel verhuize, en zoek'
 Een heimelijck verblijf, dear een verdiende vloeck
 Haer heene voere: want zy heeft des hoogstens zegen
 Misbruickt. wat toeft de doot! het leven is me tegen,
 100 De naere duisternis veel liever dan de dagh.
 Mijn schande leght te naekt. zoo 't my gebeuren magh
 Te sterven keer het niet. laet u mijn doot behaegen.
 Geen reden port u op het tijdigh lijck te klaegen:
 Want tijdigh sterft hy, die niet meer te hoopen heeft.
 105 Al is mijn leven kort, 'k heb noch te lang geleeft,
 Na zulck een heilverlies, en kan niet meer verliezen.
 Wat slagh van sterven staet my 't reetste nu te kiezen?
 Van eenen hoogen bergh afspringen zonder schroom,
 Of plompen in d' Eufraet, en dryven met den stroom

Overtuight, klaagt me aan. — *Beschuldighde*, van schuld bewuste.
 — *Voor en voor*, al voort. — *Tydigh*, bet. gewoonlik rijp, op jaren.
 Adam gebruikt het woord opzettelik dubbelzinnig, zoals uit de volgende
 regels blijkt. — *'t Reetste*, 't meest voor de hand liggend.

- 110 En maelstroom recht in zee, ten aze voor de vissen?
 Ay vrou, wat houdtge uw' man? gy mochtme nutter missen
 Dan houden: want de zon, die 't hoeft haest onderhaelt,
 En near de westkim spoet, is lang voor my gedaelt.
 Mijn ooggen schuwen 't licht. ontslame. ick overleefde,
 115 Het zegenrijcke lot, my toegeleght, en streefde,
 Van hoovaerdy vervoert, te weeligh en te steil,
 En boven 't menschelijcke eens vastgestelde peil:
 Zoo most ick billijck in 's doots agront nederstorten.

Eva.

- Wat hoore ick *dear*? een storm begint hier op te steecken,
 120 De donckre en zwangre lucht onstuimigh uit te breecken.
 De bladers ruisschen uit vier hoecken heene en weer.
 De bulderende wint smijdt bosch en boomen neer.
 Het aertrijck davert, dreunt, en loeit en huilt van onder.
 Het blixemt blick op blick. op 't weêrlicht rolt de donder
 125 De donderklooten door de wolcken slagh op slagh,
 En d'avontschaduw jaeght den ondergaenden dagh.

Adam.

- Hoe beeft het hart van schrick! hoe sidderen mijn leden,
 Van eene kille koortse en dootschrick hart bereden!
 Mijn haeren rijzen. al het bloet trekt snel by een.
 130 d' Alziende rechter, om het gruwzaam overtreên
 Van zijn gewijde wet, te trots geterght tot toren,
 Genaect. waer vlughten wy? hy komt, en laet zich hooren,
 Mijn liefste, vlught met my ten bosch in, daer noit zon
 Haer aldoordringend licht en stralen schieten kon.
 135 Geen web van vygeblaên kan onze naecktheit kleeden.
 De hartekekker ziet, van boven tot beneden,
 Van top tot teen, niet heels aen lichaem en aen ziel.
 Hoe kort treet 's hemels straf het misdrijf op den hiel!
 Duick onder, liefste: ick zal u met mijn schaduw decken.
 140 O lust! ô appelboom! ô schande! ô lastervlecken!
 O, bosch bedeckt ons, zoo uw schaduw iets vermagh!
 Het hoogh gerecht verschijnt, o, droeve bruiloftsdagh!

UIT „NOACH”.

Het Derde Bedrijf brengt ons op „Rozenburgh”, ’t *eigenlike toneel* van het spel, waar ’t bruiloft is. De brooddronkenheid en wellust van het goddeloos geslacht vieren daar hoogtij.

Tegelijk met Noach’s laatste waarschuwing komen van alle zijden berichten omtrent de stijgende watervloed, doch *Urania*, de Groot vorstin en verpersoonliking van het roekeloos verzet, zwicht ook *dáár* niet voor:

Een slechte vogel zwicht voor ’s molox dreigementen :

De wijzen laeten zich geene ydele vrees inprenten.

Gy Jofferz singt en danst eens achter deze haegh.

Wy trotsen midderwijl op ’t hof dees bruiloftsplaegh.

De joffers, door *Urania* opgeroepen, en door Appollion’s trawanten aangepord, zingen nu in rondedans de hemel-nitdagende zang :

Zou het al zinken en vergaen,

Waer bleef de zwaen ?

Waer bleef de zwaen,

De zwaen, dat vrolijke waterdier,

5 Noit zat van kussen ?

Geen watren blussen

Haer minnevier.

’t Lust haer te nestien op den vloet.

Zy queekt den gloet,

10 Zy queekt den gloet

Met haere vrolijke wederga,

En kipt haere eiers,

En acht geen schreiers,

Noch vreest geen scha.

15 Vliegende jongen zwemmen me,

Door stroom en zee,

Door stroom en zee.

Zy groeit in ’t levendigh element,

En wast de veëren,

20 En vaert spansseeren

Tot ’s levens endt.

Stervende zingtze een vrolijk liet

In ’t suikerriet,

In ’t suikerriet.

25 Zij tart de nijdige doot uit lust,

Met quinkeleeren,

En triomfeeren,

En sterft gerust.

Molox, vogelverschrikker. — *Kippen*, uitbroeien. — *Spansseeren*, spelend er op nittrekken.

30 Stervende zoekt haer flaeuw gezicht
 Noch eens het licht,
 Noch eens het licht,
 Den bruidschat, van de natuur te leen
 Aen elk gegeven,
 Om bly te leven.
 Zoo vaertze heen.

Dirk Rafaelsz Kamphuyzen

(1586—1627).

ONGERUSTIGHEIDS OORSPRONG.

Onbestendig, droef gemoedt,
 Hard belust om rust te vinden,
 Dat de smert t' zaam voelt en voedt,
 Maar de grond nooyt recht bezinde :
 5 Buyten u zoekt gij de vreë,
 In verscheyden zaken;
 Brengt gy zelf de rust niet meë,
 Nooyt zult gy ze naken.
 Wat jaagt gy?
 10 't Is in dy,
 dat rust doet verdriyven.
 Loop niet verd,
 In uw hert,
 Moest gy zijn en blijven.
 15 Waarder (denkt gy) vreë in 't Land,
 Dan zou alle ding er wel zijn :
 Waar of dees of die van kant,
 Zoo zou 't hart vry van gequel zijn :
 20 Had ik dus of zoo veel goed,
 Zoo leefd' ik gerustig :
 Derfd' ik maar dees tegenspoed,
 Zoo waar 't harte lustig :
 'k Waar steeds bly,
 Zoo ik vry
 25 Van dees houwlijks blok waar :
 'k Waar te vreën,
 Had ik een,
 Daar ik meë in 't jok waar.
 Hadt gy dit of hadt gy dat,

30 't Waar hoe 't waar (daar gelt geen meenen),
 Zoo lang gy u zelve hadt,
 Bleeft gy evenwel aan 't stenen.
 Of het Land al waar in vrêe,
 Noch bleef gy in roeren :
 35 In uw Ziel draagt gy ze meê,
 Die steeds oorlog voeren.
 Goed, of neen;
 Spoed of geen;
 't Kan geen hart herstellen.
 40 Ongehout,
 Ongetrouwt :
 't Zieke hart moet quellen.
 Waarder dees of die al niet,
 Evenwel bleeft gy in onlust,
 45 Zoo g' u zelve niet onvliedt,
 Nimmermeer ontvliedt gy d'onrust.
 't Quelstof komt van buyten aan,
 Na de ding' haar neygen; ;
 't Quellen en in 't hart doen gaan,
 50 Heeft elk van zijn eygen.
 Zelden tijd
 Zonder strijd,
 Door uw gantsche leven.
 Altijd yet,
 55 Dat verdriet
 En gequel kan geven.
 Zoekt het waar gy komt of wilt,
 Went het over alle boegen,
 Isser innerlijk geen stilt' :
 60 Altijd blijft' er ongenoegen.
 Zoo lang gy bent die gy bent,
 ('t Is vergeefs omkeken)
 Zal tot droefheyd en ellend
 Nimmer stof ontbreken.
 65 En of wel
 In 't gequel
 Blikt een Zonneschijntjen,
 't Zet geen bloed :
 In 't gemoed
 Schuyt het schalk fenijntjen.

VOORZICHTIGE EENVOUDIGHEYT.

- Waar allezins d'eenvoudigheyt
 In 's menschen daden en beleyt :
 Waar schijn verdreven,
 Uyt al die leven,
 5 Wat sturf' er ramp en leyd !
 Voorzichtigheid waar noodeloos;
 Maar nu is boosheyt dubbel boos :
 Vraagt gy waarom ?
 Al de Wereld gaat voor mom.
 10 De Hov'ling, die (quansuys) al heel
 Zich stelt als menschelijk en eël,
 Zijn leed' en zeden,
 Vol heusigheden,
 Beloven vry wat veel;
 15 De tong is vol dienst-vaardigheyt,
 Maar 't hart vol van onaardigheyt,
 Liefd'loos en krom :
 Lijkt hy yet, hy gaat voor mom.
 De man die zich zoo deftig toont,
 20 Wiens baard eerbiedigheyt aftroont,
 In welkers treden,
 Aanzicht, en kleeden
 Een Wer'ld vol van wysheyt woont,
 Daar school of Kerk op wordt gebouwt,
 25 Leek half zoo wijs niet als m'hem houdt,
 Waar 't volk niet dom,
 En hy niet en ging voor mom.
 De mensch, in praat zoo net en juist,
 Wien heel de wereld schijnt gekruyst;
 30 Op welkers lippen,
 Die noyt mis-glippen,
 De Deugd heel schijnt verhuyst;
 Die 't hoofd laat hangen als een bies
 Deê by de menschen groot verlies
 35 In naam en rôm,
 Ging hy niet staâg uyt voor mom.
 Die al des Werelds mommery
 Zou gaan verhalen op een ry,
 Met al d' ellenden
 40 Die zy kan zenden,
 Wanneer voleynden hy ?
 Zy is des Satans grootstē kracht,
 Zij past de kind'ren van den nacht,

- Die vlieden 't licht,
 45 Of begoochelen 't gezicht.
 Speeld' al de Wer'ld dan momme-kans,
 Laat gy, o Christenhart, nochtans
 Uw doen en wezen
 Eenvoudig wezen.
 50 Deugd is haar zelfs een schans.
 Zijt zoo gy schijnt; schijnt zoo gy zyt.
 Met een zie toe, maakt dat altijd
 De waar' Eenvoud
 Omzicht tot geselschap houd'.
 55 In 't kort: Serpent en Duyf gelijk,
 Moet gy den weg na Godes Rijk.
 Eenvoudig hand'len,
 Omzichtig wand'len
 Geeft een gewissen wijk.
 60 Schijn-deugd is ziel-schadelijk;
 Het schoon gelaat verradelijk;
 't Heel pad, onveyl:
 Slecht en recht; maar oog in 't zeyl.

NIET NIEUWS ONDER DE ZONNE.

- Wat is 't onvernoegde mensch,
 Dat uw wensch
 Stedig na wat nieuws komt drijven?
 Neem de hele Wereld voor,
 5 Looptze door:
 't Is de weer'ld, en 't zalze blijven.
 't Geen men tegenwoordig ziet,
 Is geschied;
 't Geen de tijd hier na zal brengen,
 10 Is of nu af al geweest.
 Op een leest
 Schoeyen alle aardsche dingen.
 Bouwen, breken, krijgen, slaan,
 Doôn, verraân,
 15 Jachten, trachten, zoeken, wroeten,
 Wat men hoort, beleeft, aanschouwt,
 't Is al 't Oud,
 Dat op aard' ons zal ontmoeten.
 Nieuwe menschen voedt en baart
 20 Steeds de aard,

- Maar geen nieuw begeert' noch haken.
't Was als 't is, en 't is als 't was :
D' ouden pas
Houden al des Werels zaken.
- 25 D' eygen weg, die Cyrus trad,
Was ook 't pad
Van den grooten Alexander :
Daarna ging hem Cæzar in :
Cæzars zin
- 30 Is nu weder in een ander.
Dus aanschout m'in alle ding
Wisseling
Van begeert' en zinne-buyen.
Nu zijnz' hier, een ander jaar
- 25 Op een aâr :
Nu by dees, dan by die, luyen.
Dat in 't Groot' eerst is gespeurt,
't Zelve beurt
Naderhand in 't Kleyn' en Lage :
- 40 Hier by stukken en ten deel,
Daar geheel :
Nu gestadigh, dan by vlagen :
Hier door listigheyd en kunst;
Daar, door gunst :
- 45 Nu, met voorspoed; dan onspoedig :
Hier, met moeyt' en wederlust,
Daar, met rust :
Nu met vreeze, dan kloekmoedig.
Zoo lang menschen menschen zijn,
- 50 Zald'er pijn,
Ramp, gevaar, en onlust wezen;
Zoek op Aard geen Paradijs,
Zyt gy wijs;
Leêgt uw hart van hoop' en vreeze,
- 55 't Weerelds heyl en ongeval
Is een bal,
Daar mée de aard'sche lusten spelen,
En neêr valt, na d'Opper-heer
't Zacht of 't zeer
- 60 Onder menschen wil verdeelen.

57
MAYSCHE MORGENSTOND

Wat is de Meester wijs en goed,
Die alles heeft gebouwt,
En noch in wezen blijven doet :
Wat 't menschen oog aanschouwt.
5 Die 's Weerelds wijden ommering,
Nooyt uytgewaakt, bewaakt;
En door gepaste wisseling
Het zoet nog zoeter maakt.
10 Nu is de Winter, dor en schraal,
Met al zijn onlust heen;
En d' Aarde heeft voor deze maal
Haar lijden afgeleên.
Dies is dé tijd weërom gekeert
Waariu natuur verjonkt,
15 Haars milden Schepners goedheyt eert,
En met zijn gaven pronkt.
De Mey, wiens zoetheyd zoo ver strekt,
Dat zijn gedachtenis
20 In 's menschen geest al vreugd verwekt,
Eer hy voorhanden is;
De Mey, het schoonste van het Jaar,
Daar alles is verfraayt;
De Lucht is zoet, de Zon schijnt klaar,
't Gewenschte windjen waayt.
25 Het dauwtjen, in de koele nacht,
Wordt over 't veld verspreyt,
Waar door de heel Nature lacht,
En is vol dankbaarheyt.
De Aard is met gebloemt geciert,
30 Het Byken gaërt zijn Was,
Het Leeuwerikjen tiereliert,
En daalt op 't nieuwe Gras.
Het bloempjen dringt ten knoppe uyt,
't Geboomte ruygt van Lof,
35 Het Veetjen scheert het Klaver-kruyt
Graag van het Veldjen of.
Elk diertjen heeft zijn vollen wensch.
En quel-begeert leynt stil;
Behalven in den dwazen Mensch,
40 Door zijn verkeerden wil.
De mensch, van ware deugden leëg,
En val von zotte lust,
Hem zelv' en and'ren in de weeg,

- Vermoort zijn eygen rust,
 45 Dit leven, 't welk alleen niet endt,
 Maar kort ook is van duur,
 En licht van zelfs slaat tot ellend,
 Maakt hy zich dobbel zuur.
 't Vee wordt ontzielt, zijn eynd is snel,
 50 En zijn doods pijn niet groot:
 De Mensch, door menig Ziel-gequel,
 Sterft meer dan eenen dood.
 Ach! had de Mensch (zoo waar zijn stand
 Vol hart- en zinnen-vreugd)
 55 Of zonder deugde, min verstand:
 Of by 't verstand meer deugd!
 Ach! waren alle Menschen wijs,
 En wilden daar by wel!
 De Aard' waar haar een Paradijs,
 Nu is ze meest een Hel.

Antoni C. W. Staring.

1767—1840.

HERDENKING.

- Wij schuilden onder dropplend loover,
 Gedoken aan den plas;
 De zwaluw glipte 't weivlak over,
 En speelde om 't zilvren gras;
 5 Een koeltjen blies, met geur belaân,
 Het leven door de wilgenblaân.
- 't Werd stiller; 't groen liet af van droppen;
 Geen vogel zwierf meer om;
 De daauw trok langs de heuveltoppen,
 10 Waar achter 't westen glom;
 Daar zong de Mei zijn avondlied!
 Wij hoorden 't, en wij spraken niet.

- Ik zag haar aan, en, diep bewogen,
Smolt ziel met ziel in een.
- 15 O tooverblik dier minlijke oogen,
Wier flonkring op mij scheen!
O zoet gelispel van dien mond,
Wiens adem de eerste kus verslond!
- 20 Ons dekte vreedzaam wilgenloover;
De scheemring was voorbij;
Het duister toog de velden over;
En dralend rezen wij.
Leef lang in blij herdenken voort,
Gewijde stond! geheiligd oord!

AAN DE EENVOUDIGHEID.

- 23-8-18
-1841
- Breng mij, zachte Eenvoudigheid,
Waar de stulp uw schreden beidt,
Die de wijnstok half omvangt;
Daar de bloeitak over hangt.
- 5 Leid mij tot uw klein gezin,
Als een trouwen jonger, in;
Doe mij, luistrend naar uw mond,
Waarheids echte lering kond.
- 10 Dat mijn oor geen woest geschal
Boven eedlen zang geval',
Noch mijn oog een bont vertoon,
Meer dan oudheids zedig schoon.
- 15 Waag ik eens de lier te slaan;
Spoort mij plicht tot handlen aan.
Schone Nimf! ontsta mij niet:
Tooi mijn Leven en mijn Lied.

DE MIN.

Gij moeders,
Gij hoeders
Der bloeiende jeugd,
Wat mort gij, wat noemt gij
De spijtigheid deugd!

Wat keert gij
 En weert gij
 De listige Min
 Van rijpende boezems?
 10 Hij raakt er toch in !

De kruiper,
 De sluiper
 Houdt ijverig wacht;
 15 Hij ligt op zijn luimen,
 Bij dage, bij nacht !

Al sluiten
 Hem buiten,
 Met grendel en boom,
 20 Benagelde poorten;
 Al dreigt hem een stroom;

Twee achjes,
 Twee lachjes,
 Hij 's binnen, de Guit !
 En duizend sermoenen...
 Hij is er niet uit !

AAN MIJNE DENNEN.

Vloot oudtijds aan der Eiken tronk
 Geheilgd druivensap,
 5 Deel gij, o Pijnboom, mijnen dronk
 Uit ongewijden nap !
 Uw deugd bepaalt dit eerbewijs;
 Geen Luim, die 't nieuwe preekt;
 Die nu 't Milaansche Popelrijs;
 Die dan 't Atheensche kweekt.
 10 U hongert naar geen weeldrig land :
 Gij kleedt het naakte duin,
 En houdt om Zwedens poelen stand,
 Als om der Alpen kruin.
 'tZij schip of roebark op den plas;
 Gij biedt ze uw diensten aan.
 15 Gij helpt, als wiek, de snorrende as
 Van duizend raders gaan.

- De toren heft zich op naar 't zwerk,
 Gevestigd door uw kracht.
 20 Gij schoort, in 't slib, zijn metselwerk,
 En overleeft uw vracht.
- Gij wekt de ontslapen haardsteëvlam,
 En 's winters guurheid zwicht.
 Der vondrijke Armoe' schenkt uw stam
 Een toorts, die voor haar licht.
- 25 Waar gulle vreugd de cither stemt;
 Waar harptoon ons verrukt,
 Wordt gij aan 't maagdenhart geklemd —
 Van maagdenkniën gedrukt.
- 30 Het Noorden, door uw schors gevoed,
 Brengt u, den Redder dank.
 Het Westen huwt, met blijder moed,
 Uw geuren aan zijn drank.
- 35 Wanneer 't vijandig jaarseizoen
 Het lied der velden smooit;
 De kraai, op 't jeugdig akkergroen,
 Alleen het zwijgen stoort;
- Hoe pronkt dan, tusschen 't wekelijk kroost
 Van 't afgebladerd woud,
 40 Uw heldenrij, het ijs getroost,
 En met den storm vertrouwd!
- Hoe strekt gij dan, in fieren stand,
 Den onverwelkbren tak:
 Bij windvlaag ons ten luwen wand;
 Bij sneeuwvlaag ons ten dak!
- 45 Dat wild gerank en stekelruig
 In andre bosschen tier';
 Het moeilik pad in kronkels buig';
 Voor 't nauwe doorzigt zwier';
- 50 Gij bant elk hindrend warrelnet
 Uit uw gewijden kring;
 Gij spaart den voet bezorgden tred;
 Het oog verbijstering;

55 Gij spreidt, in uwe ontelbre schaar,
Een grootsch geheel ten toon,
En boeit den stillen wandelaar
Door hartvereedlend schoon.

60 Zoo rigt dan, rigt uw zuilen op —
Breidt uit uw schaduwnacht,
O Pijnen, om een heuveltop,
Die mijn gebeenten wacht'!

Geen ijde trots verhoog' den zerk,
Noch sparre d'opgang toe.
Het Landvolk ruste er van zijn werk,
Als ik van 't leven doe.

AAN DE MAAN. *Stankings*

5 Toon ons uw luister, o zilvren Maan!
Rijs uit het meer.
Lach den zwervenden scheeping aan
Straal, op 't wandelaars donkere baan
In uw lieflikheid neêr.

10 Waar zonder hoop de verlatene smacht,
Schemere uw gloor.
Waar, na troosteloze afscheidsklagt,
Blij hereenen de Minnenden wacht,
Breke uw glinstering door.

Schoon is de Dag, als zijn purpere gloed
Vorstelik stijgt; —
Als hij zingend de ontwaakten groet!
Maar uw komst is den beinzenden zoet!
Gij die flonkert — en zwijgt!

ADELINE VERBEID.

Schooner prale uw milde lentezegen,
Bloemrijk oord, langs Adelines wegen.
Nachtgalen, juicht haar „Welkom!“ toe,
Als zij nadert, wie ik hulde doe.

- 5 Paart uw lied aan 't lied der filomeelen,
 Minder zangkoor, uit de hooge abeelen.
 Laat het meigroen met het beekkristal
 Samenruischen, bij den waterval.
- 10 Moge uw schaar, gij zefirs in de hagen,
 Balsemgeur haar offrend tegendragen.
 Toeft niet langer! Adeline komt!
 Zwevend naakt zij, en mijn zang verstomt.
-

DE WATERVAL.

- Nu baant zich 't nat
 Een heimelijk pad,
 En tjlpt en fluistert,
 In bloem en blad
 5 Voor 't oog verduisterd.
 Nu dartelt vrij
 Op gouden zanden,
 De stroom voorbij.
 Hij schuurt zijn randen
 10 Allengskens uit,
 En sleept den buit
 Van kleiner vlieten
 Geweldig voort;
 En golven schieten,
 15 Van ver gehoord,
 Langs 't rotsig boord.
 Nu vangt een dal
 Den Waterval.
 Een glinsterend kleed
 20 Ligt stil verbreed,
 In 't nieuwe perk.
 Het loofgewemel,
 Het bonte zwerk,
 De blauwe hemel,
 25 Zien statig neêr
 Op 't effen meer.
-

OOGSTLIED.

Sikkels klinken;
 Sikkels blinken;
 Ruischend valt het graan.
 Zie de bindster gaären,
 5 Zie, in lange scharen,
 Garf bij garven staan!

't Heeter branden
 Op de landen
 Meldt den middag tijd;
 10 't Windje, moê van 't zweven,
 Heeft zich schuil begeven;
 En nog zwoegt de vlijt!

Blijde Maaijers;
 Nijvre Zaaijers,
 15 Die uw loon ontvingt!
 Zit nu rustig neder;
 Galm' het mastbosch weder,
 Als gij juichend zingt.

Slaat uw oogen
 Naar den hoogen:
 20 Alles kwam van daar!
 Zachte regen daalde,
 Vriendlijk zonlicht straalde
 Mild op halm en aar.

ZEFIR EN CLORIS.

Zefir lag ontslumerd neer
 Bij den gloed der middagstralen;
 'T avondlied der nachtegalen
 Wekt den slaper weer.
 5 Zachtkens wiegt de berk haar kruin;
 Fluistrend staan de popeldreven,
 Als hij vroolijk aan komt zweven,
 Langs het scheemrig duin.

10 O, hoe geurt het van rondom;
 Nu zijn vlucht in 't bosch blijft hangen!
 Cloris lokt, vol zoet verlangen,
 Haren Bruidegom.

15 Zie, daar zweeft hij 't loover uit!
 Door de struiken afgezeggen,
 Plengt hij dartelend bloesemregen
 In den schoot der Bruid.

LENTEZANG.

5 Geen nevelig duister
 Bedekt meer het veld;
 Geen blinkende kluister,
 Die 't beekje meer knelt;
 Het stormen is over;
 De buien zijn heen;
 Wat ritselt in 't loover,
 Is Zefir alleen.

10 Vol bloeisel van boven,
 Vol bloemen omlaag,
 Staan velden, en hoven,
 En telgen, en haag!
 De vroolijkheid dartelt,
 In klaverrijk gras;
 15 Zij wemelt, zij spartelt,
 In vlieten en plas.

20 De wouden herhalen
 Hun feestelijk lied;
 Ook zwijgt in de dalen,
 De leeuwerik niet.
 Van Echo vervangen,
 Bij 't rijzen der maan,
 Heft gij nog uw zangen,
 O nachtegaal, aan!

25 Geen nevelig duister
 Bedekt meer het veld;
 Geen blinkende kluister,
 Die 't beekje meer knelt!

Petrus Augustus de Génestet.

(1829—1861).

HET LIEDJE VAN VERLANGEN.

- Een knaapje leunt aan moeders schoot
 Vol slaaps de knippende oogen,
 En houdt zich wakker, taai en groot,
 Met knikkebollend pogen.
 5 Hij 's bang in 't donker, bang alleen;
 Hij wil niet heen,
 Blijft talmen, treuz'len, hangen.
 Het dwaze jongske dwingt,
 En zingt
 10 Een liedje van verlangen.
- Reeds half het offer van den dood,
 In dorre levensgaarde,
 Bukt zich een grijsaard naar den schoot
 Der trouwe moederaarde.
 15 Maar zeg hem niet: 't is tijd van rust!
 Schoon afgeleefd in iederen lust,
 Hij hunkert nog te blijven:
 Hij zucht en hijgt, maar juicht en lacht
 Hij leeft slechts om, met kunst en kracht,
 20 Den doodslaap te verdrijven.
 Hij 's bang in 't donker — bang alleen;
 Hij wil niet heen,
 Blijft meedoen, beuz'len, hangen.
 De dwaze grijsaard dwingt,
 25 En zingt
 Een liedje van verlangen.

MORGEN BIJ DE DUINEN.

- Alles lăcht, alles zingt,
 Alles bloeit, alle blinkt
 Hier zoo lieflijk als immer te voren:
 In de dalen is rust,
 5 Op de heuveln is lust
 Toch heeft alles zijn lichtglans verloren.

- Naar mijn Duinen niet meer,
 Met het hart van weleer,
 't Levenslustig hart, zal ik staren :
 10 Aan hun voet, onder de aard,
 Rust een stof, ons zoo waard,
 Rust... de vreugd van vervlogene jaren.
- Aan den voet van ons duin,
 Op wier blinkende kruin,
 15 Vaak mijn lied van Gods zegen verhaalde,
 Daar rust, lieflijke, gij,
 Die ons leven zoo blij
 Als een lachende zonne bestraalde !
- Waart gij schoon, waart ge goed,
 20 Blonk een minnend gemoed,
 Uit die trouwe, die zusterlijke oogen.
 Was uw lach vol genot
 Ook geen danktoon voor God,
 Die daar kinderlijk oprees ten hoogen ?
- 25 Heeft ons hart u bemind,
 O gij hartelijk kind,
 Zachte lievling van zuster en broeder;
 Frissche jeugd, zonder smart,
 Blijde Reine van hart,
 30 Liefste vrouw en verruklijke moeder !
- Als uw stemme, zoo schoon,
 Klonk geen nachtegaalston
 Immermeer langs de vredige heuvelen;
 Wat gezang, wat gekout,
 35 Als ge 's middags in 't woud,
 Bij uw eerstling op 't mos zat te keuvelen !
- Waar gij traadt, kwam de vree
 En gezelligheid mee,
 't Was geluk, uw geluk maar te aanschouwen,
 40 Want van 't helder gezicht
 Straalde leven en licht,
 Vroolijke onschuld en dankbaar vertrouwen.
- Op uw zerk straalt de glans
 Van de lentezon thans,
 45 Om uw graf ruischt de vroolijke morgen,

Alles fluistert een lied,
 Alles leeft en geniet,
 Alles lacht als een jeugd zonder zorgen ...

Maar de glans uwer jeugd,
 50 Die mijn ziel heeft verheugd,
 Schijnt niet meer in de bloeiende gaarde.
 En voor 't kluisje uwer trouw,
 Speelt een knaapje, in rouw —
 Gij zijt treurig, o heerelijke aarde!

KOMEN EN GAAN.

Daar is een tijd van komen,
 Daar is een tijd van gaan :
 Dat hebt ge meer vernomen,
 Maar hebt gij 't ook verstaan?

5 O wie het mag doorgronden,
 Dat spreekwoord zoo vol zin,
 Die kent der Liefde wonden,
 De weelden van de min.

10 Dien mochten oogenblikken
 Soms uren wreeder pijn,
 En uren van verkwikken
 Soms als sekonden zijn.

15 Die heeft met bevend schromen
 Vaak in zijn luistrend hart
 Een lieven tred vernomen,
 Vernomen uit de vert' ;

20 Maar liet ook vele reizen
 Zijn ziele bij zijn schat,
 En ging die spreuk bepeinen
 Stil op zijn eenzaam pad.

Die heeft in 't zoete leven,
 Vol leed en lieflijkheid,
 In jonkheids rijke dreven
 Genoten en — geschreid;

25 En in zijn stiller harte
 Zich reeds een schat vergaërd
 Van weemoed, liefde, smarte,
 Dien hij getrouw bewaart.

30 Die weet, wij armen boeten,
 Wij boeten wreed en snel,
 Vast menig lief ontmoeten
 Met menig lang vaarwel.

35 Die ziet ook, in zijn droomen,
 Langs schemerende paên,
 Soms vrienden wederkomen,
 Die ver zijn weggegaan.

40 Die treurt om Lenteweelden,
 Maar jaagt niet meer vooruit,
 Als toen zijn vingren speelden
 In 't haar der blonde bruid.

Die denkt, sinds enkle jaren,
 Bij 't komen van het groen,
 Aan 't vallen van de blaëren
 In 't stemmende seizoen.

45 En in de najaarsvlagen,
 In 't dwarlen van de blaên,
 Hoort hij een stemme klagen
 / Van komen en van gaan.

50 Die bñkt soms lange, lange
 Terug in zijn weleer,
 En 't wordt hem bange, bange.
 En 't leven buigt hem neer.

55 Hij pijnst: nog pas gekomen,
 Pas gistren, en zoo veer
 Reeds op de snelle stroomen
 Van 't wondre, diepe meer?

60 Hij voelt zijn moeders kussen
 Nog gloeien op zijn wang,
 En hoort al ondertusschen
 Een dierbren wiegezang.

Hij ziet zich zelve stoeien
 Met knapen op het duin,
 En reeds — zijn kindren groeien
 En bloeien in zijn tuin...

65 En midden in den zegen,
 De trooste van zijn God,
 Stroomt hem de weemoed tegen
 Van 't wisslend menschenlot...

70 Daar is een tijd van komen,
 Daar is een tijd van gaan...
 Dat hebt ge meer vernomen,
 Maar hebt gij 't al verstaan?

75 O, wie het mag verklaren
 Dat spreekwoord, zoo vol smart,
 Die leefde luttel jaren,
 Maar leefde met zijn hart,

80 Die yoelt van al dat komen,
 Dat komen en dat gaan
 Van menschen, dingen, droomen,
 Zich moe en onvoldaan;

En zoekt met sterk verlangen
 Naar Een, die komt en — blijft,
 Wien hij aan 't hart kan hangen,
 Waar alles henen drijft.

85 Die weet een klok van scheiden
 Luidt rustloos door het dal,
 En leerde zich bereiden,
 Bereiden voor 't geval;

90 En haakt met alle vromen
 Naar 't oord, waar vroeg of laat
 Weer allen samenkomen
 En niemand hengaat.

LIEFDE.

Die ik het meest heb liefgehad, —
 't Was niet de blanke bruid, met wie 'k in zoeter leven
 Mocht dwalen op het duin en droomen in de dreven,
 Wier hand mij leidde op 't rozenpad;

5 't Was niet de jonge en teedre vrouw,
 Die goede genius, mijn hart, mijn huis bewaakte,
 Die mij het leven, ach, zoo licht en lieflijk maakte,
 Met al den rijkdom harer trouw!

10 „Zoo was 't de moeder van uw kroost,
 Die u, gelukkige, voor 't offer veler smarte,
 Deed smaken, onvermengd, het reinste geluk van 't harte,
 Des liefelijksten troost?”

Neen! — die ik 't meest heb liefgehad
 Dat was mijn kranke; 't was de moede, de uitgeteerde,
 15 Van wie ik leven beide en hopen sterven leerde,
 Toen 'k weenend aan haar sponde zat.

PEINZENSMOEDE.

Daar is geen Priester
 Die Hem verklaart!
 In raadsleden wandelt
 De mensch op aard.

5 Wie 't Licht van Heden
 Ook juublend eer',
 Dit licht doet smachten
 Vooral — naar meer!

10 Want ach, wat nevel
 Van Dwaling vlied' —
 De Zon der Kennis,
 Zij schijnt hier niet.

- 15 Mysterie — 't leven!
 Mysterie — 't lot!
 De schepping predikt
 Geen liefdrijk God.
- 20 Natuur — wat deert haar
 Uw vreugde, uw leed?
 Ze is zielloos lieflijk
 En reedloos wreed!
- En Hij die allen
 Is vóórgegaan,
 Liet zonder antwoord
 Ons Waarom staan!
- 25 Het eind der wijsheid
 Blijkt altoos meer:
 Wij weten weinig —
 Te weinig, Heer!
- 30 Maar toch, al gloeit soms
 Mijn hoofd van smart —
 In U, mijn Schepper,
 Vertrouwt mijn hart.
- 35 Niet ómdat alles
 Uw liefde ontdekt,
 Maar óndanks alles
 Dat twijfel wekt!
- 40 Trots 't onverklaarbre,
 Dat huivren doet,
 En 't onbewijsbre
 Der hoop, die 'k voed!
- Trots ieder raadsel,
 Het kwaad zó groot,
 De Smart zó schriklijk,
 Trots rouw en dood...
- 45 Ja toch, ik meene
 Dat ik Uw hand
 Wel speurde in 't leven —
 Uw Vaderhand;

50 En dat mijn ziele,
Ter stille nacht,
Uw stem wel hoorde,
Zoo teêr, zoo zacht!

55 Na vuur en stormwind
Zweefde ook soms mij —
Schoon geen Elia —
De Heer voorbij...

60 Uw starrenhemel,
Hij trekt mijn oog, —
Als 't woord des Heilgen
Mijn hart — omhoog!

Ik smacht, vermoeide
Van 's levens loop —
Mijn hope is weemoed,
Mijn-weemoed hoop!

65 En 'k geef mij over,
Met blind geloof,
Aan U, den Vader,
Wien niets me ontroof!

70 Daar is geen Priester
Die U verklaart, —
Doch U zoekt niemand
Vergeefs op aard.

WELGELEGEN.

'k Noem mijn huis, vol huwlijkszegen,
Kinderliefde en moedermin,
Somtijds lachend: Welgelegen;
Maar die scherts heeft droeve zin.

5 „Welgelegen? woont gij buiten?
Of is 't uitzicht dan zoo schoon
Op uw stadje door de ruiten?“
Neen: doch weet ge wâar ik woon?

10 Vlak bij 't kerkhof! Al de dooden
 Moeten steeds mijn huis voorbij
 En verkonden, stille boden:
 „Heden ik en morgen gij.”

15 't Is wel vroolijk! zelfs bij tijden
 Al te vroolijk! veel te druk,
 Kunnen de ekipages rijden
 Langs mijn woning vol geluk.

20 'k Zucht dan vaak ook: Stille vrienden,
 Neemt, zoo 't kan, de boodschap mee,
 Dat ik graag bij mijn beminden,
 Nog wat blijven wou in vreë!

Vlak bij 't kerkhof, maar twee schreden
 En gij zijt er, gauw en goed,
 Waar ge lang om heen kunt treden,
 Maar toch eindlijk rusten moet.

25 Vlak bij 't kerkhof, maar één stapje
 En ik sta er aanstonds voor;
 Komt mijn tijd voor 't laatste stapje —
 'k Heb geen rijtuig noodig hoor!

30 Aaklig, hê, om zoo te wonen
 Vlak bij 't kerkhof, bij je graf?...
 Maar, mijn lieven, sterken, schoonen!
 Woont ge er dan veel verder af?

Dr. P. C. Boutens.

(Geb. 1871).

DE WOLK.

Alleen van vele broedren over
Zie ik het eind van 't schoone land;
Nog houdt mij op in strakken toover
Zons stralen hand.

- 5 Op verre reizen wolk na wolk verzonk er,
Ik bleef gerust :
Hun andre weg gaat dieper, donker
Naar de eendre kust.

- 10 Als lange nacht mijn droefenis verdichtte
Tot regenzwaren val,
Hief mij de warme tocht van 't vroege lichten
Weêr op in hemelheldre hal.

- 15 Als ik voor felle zomerzon vervluchtte
Naar blijheids ongeweten doel,
Bett'en de donkerdiepe sterreluchten
Mijn voorhoofd effen weêr en koel.

- 20 Zoo bleef ik onvervuld, dit blank verlangen :
In lust of leed vergaan.
De vrije winden voerden mij gevangen
Op hun onzekre baan.

Ik dreef naar Oost en West, naar Noord en Zuien
Op glans gespannen wiek;
In volle zeilen floten blijde buien
Zachte muziek.

- 25 Ik zag in klare sterrestille meren
Een wonderbleek gezicht,
Maar huiverblij als het zich weêr kon keeren
Naar zonne- en manelicht.

- 30 Over de groene landen, over blanke straten,
Over der schoone menschen vreugde en rouw,
Over hun slaap- en dood-gehevene gelaten
Vergleed ik als een lichte schafuw.

- Nu walt dezelfde zee waaraan ik ben ontstegen,
 Om einder avondros :
 35 Laat mij vergaan in eindelijken regen,
 Laat, zon, mij los-
-

WANHOOP.

Niet meer hoop ik uit dit schermerduister licht :
 Al de heemlen sloten achter uw vervluchten luister dicht.

Wat bedoelden al der aarde, al der sterren prachten nu ?
 Geen der groene dagen, geen der zilvren nachten wachten u.

- 5 Waarom wil ziel niet berusten, waarom blijft zij immer kind ?
 Waartoe voortgelooven in den zegen dien zij nimmer vindt ?

Door der velden eindelooze leêgheid ga ik om ;
 In der straten, in der pleinen leêge volten sta ik stom.

- 10 Onder 't vreemde volk dat luide op markten en in hallen leeft,
 De oogen bedelstar om iets wat geen van allen heeft.

In der venstren schijnen, in der diepe deuren graf
 Kijk ik levens velerhand gering gebeuren af :

't Leek mij troost of ik van schoonheid medelijden won,
 Vond ik één geluk dat ik oprecht benijden kon.

AAN S. J. P. KRUGER.

I.

Waar felle schaduw tiert noch zonneshijn,
 In Westerland, dat door zijn wolkgeloken
 Venstren 't daglicht kleureloos gebroken
 Voelt schrijnen, artsenij-verdoofde pijn;

Hier waar moê slaven in hun schemermijn
 Geruischloos over 't vreugdloos werk gedoken
 Leven en sterven en de onuitgesproken
 Waarheid meêneme' in 't eeuwiglijk-stilzijn, —

10 Hoe staat hier plotseling de scherpgekante
 Toren van uw slagschaduw, Grootte Grijsze,
 Eenig massief in 't neevlig-transparante?...

Is het dan waar, wat geen gelooven kon,
 Dat nog menschenschoudren boven wolken rijzen,
 Menschenoogen opzien in Gods simple zon?

II.

15 Hoort, tonen zwaar uit klokkenmonde
 Klinken zich vol tot-woorden samen:
 Oude, metaalheldre namen,
 Dingen die wij niet meer verstonden;

20 Klankklaar en maatvast saamgebonden
 Al de bloedwarme, felle, eenzame
 Hartkreten die verdwalen kwamen:
 Werels oud volkslied weêrgevonden:

25 Omniet? — De wind heeft ze gehoord
 En joelt ze door de winternachten.
 En Echo leert ze woord voor woord
 Aan klankbodem van stille schachten.
 Zij gaan voortaan van reê tot reê *Spheer*
 Op golfmuziek van eeuwge zee.

AAN REMBRANDT OP ZIJN DERDEN EEUWDAG.

Zang 1.

Ver uit de overluchtsche wijken
 Achter gouden avondstond,
 Uit de sterrelichten rijken
 Waar Gij rust in schoonheid vindt,
 5 Wil ons armen nog genaken:
 Met de hoogheid van Uw geest
 Heilig onze duistre wake
 Tot Uw licht geboortefeest...

Tegenzang I.

10 Van de hooge stille dooden
 Ruischt geen antwoord door den nacht;
 Die verwijlen met de goden,
 Dalen niet tot aardsche wacht :
 Andere geheime wegen
 15 Weet verheerlijkte voet
 Naar hun Oude Land gelegen
 Diep in hellen aethervloed.

Nazang I.

20 Want die wordt eeuwig weêr op aard herboren,
 Wiens kunstverbeelde loutere gedachten
 Tot immer licht bewonderen ontgloren
 't Vernieuwd gelaat der jeugdige geslachten.
 Trekkende vooglen dragen uit het Zuiden
 Den nieuwen lofzang van hun ouden naam;
 Als de aard zich alweêr dekt met bloem en kruiden,
 Zoo breken uit de lenten van hun faam.

Zang II.

25 Uw geding is afgesloten
 Over alle twist en kamp;
 Voor Uw klaren blik vervloten
 Haat en hoon als ijle damp.
 30 Andren mag ons oordeel wijzen
 Strengte maat van dank en blaam,
 Boven laken, boven prijzen
 Rijst het wonder van Uw naam.

Tegenzang II.

35 Want de zon die veld en wolken
 Met haar glanzen voet betreedt,
 Die de wisselende wolken
 In haar eeuwgen luister kleedt,
 Straalt de werken Uwer handen
 Met de bloemen Gods gemeen,
 40 Schijnt de kleurbedekte wanden
 Met het rijke leven één.

Nazang II.

- Niet tot een enkel volk hebt Gij gesproken,
 Uw klaarverstaanbaar woord vertroost hen allen;
 Het brood der schoonheid heeft Uw hand gebroken
 Voor laten honger van de duizendtallen.
- 45 Uw schatten kunnen maar door deelen loonen,
 Uw erven leven aan het vreemdste strand:
 De grooten die niet binnen grenzen wonen,
 Hebben de wereld tot hun vaderland.

Zang III.

- 70 Toch, als moeder van haar kindren
 Meest bemint den stoeren zoon
 Wien haar liefde niet kon hindren
 't Jong vertrek uit de ouderwoon,
 Die door eigen drang gedreven
 Om de breede wereld toog,
 5 Tot die wereld hem moest geven
 Alle lust van hart en oog, —

Tegenzang III.

- Als die moeder bij zijn keeren
 Niet den man gebronsd, vervreemd,
 Niet zijn rijkvervuld begeeren,
 60 Maar haar blonde kind herneemt,
 Zoo van alle land en steden
 Eischt U 't land en de oude stad
 Waar Gij 't leven hebt geleden,
 - Waar Gij meest hebt liefgehad.

Nazang III.

- 65 Hier heeft Uw aardsche jeugd in minnende oogen,
 De heerlijkheid vermoed van haar verlangen,
 Uw geest, uit vizioenen neêrgetogen,
 Met zijn ontroerde deerenis omhangen
 De donkre zielen die om U bewogen,
 70 Tot, van Uw liefdes heilgen wil doorbeefd,
 Zij traden uit hun schaduw tot den hoogen
 Morgen van schoonheid in wier dag Gij leeft.

- 25 Als die son oor mij vloer in die môre kom loer
 en die douw van mij lippe kus,
 dan draai ek mij stom met 'n glimlag om
 en lê maar weer stil in mij rus.
 Hoog bowe die kim op sij troon geklim,
- 30 is hij heer van lewe en dood;
 naar wil en luim gee hij, skraal of ruim,
 verderf of lewensbrood.
 Uit gloeiende sfeer brand hij wreed op mij neer
 tot mij naaktheid kraak en skroei,
- 35 en mij koorsige asem in bewende wasem
 al hijgend mij bors ontvloei.
 In sij skaduwtjie rond, om sij stam op die grond
 staat 'n eensame dorenboom,
 soos die Stifte op haar troon, met doorne gekroon,
- 40 wat roerloos die eeue verdroom.
 Geen drop vir die dors aan mij stofdroë bors,
 mij kinders versmag en beswijk,
 en die stowwe staan soos hul trek en gaan
 om mij skrale dis te ontwijk.
- 45 Soos 'n vlokkie skuim uit die sferes se ruim
 kom 'n wolkie aangesweef,
 maar hij groei in die blou tot 'n stapelbou
 van marmer wat krul en leef,
 — kolossaal monument op sij swart fondament,
- 50 waar die bliksem in brul en beef.
 En O, met mij is die windjies blij,
 hul spring uit die stof oorend,
 en wals en draai in dwarrelswaai
 oor mij vloer, van end tot end;
- 55 die gras skud hul wakker om saam te jakker
 tot hij opspring uit sij kooi,
 en soos mane en sterde van ja'ende perde
 sij stengels golf en gooi.
 Met dof-sware plof, soos koeëls in die stof,
 kom die eerste druppels neer,
- 60 tot 't ruis alom deur die gebrom
 en gekraak van die donderweer.
 Met klouwe vooruit om te grijp en buit
 jaag 'n haelwolk langs verbij,
- 65 soos 'n perde-kommande wat dreun oor die rande
 vertrap en gesel hij,
 — en sij lijke-kleed sien ek ver en breed
 in die awendson gesprei.

- 70 Stil in die duister lê 'k so en luister
 hoe die spruite gesels en lag;
 maar bowe die pak van mij wolke-dak
 het die maan al lang gewag;
 nou breek en skeur hij 'n baan daardeur
 om te deel in mij vreug benede,
 75 hij spreid die waas van sij romig-blouw gaas,
 —en ek lag so stil-tevrede.
 Plek op plek, soos wolke trek,
 sweef die skaduwe onder mee,
 soos eilande wijd oor die waatre verspreid
 op die boesem der grote see.
 80 Met 'n afscheidskus gaat die maan ook ter rus
 en ek wag op die dageraad,
 so skoon en so mooi soos 'n fris jong nooi
 wat lag in haar bruidsgewaad.
- 85 Oor die bulte se rug slaat die gloed in die lug
 van brande wat ver-weg kwijn,
 en doornbome fluister in die rooi skemerduister
 van gevare wat kom of verdwijn.
 Uit slote en plas, uit die geurende gras,
 90 stijg 'n danklied op ten hemel,
 en 't is of ek hoor hoe die kriekies se koor
 weergalm uit die sterregewemel;
 waar werelde gaan op hul stille baan
 tot die einde van ruimte en tijd;
 95 so, groots en klaar, staat Gods tempel daar,
 wijd — in sij majesteit.

DIE OSSEWA.

Die osse stap aan deur die stowwe,
 geduldig, gediensdig, gedwee;
 die jukke al drukkend hul skowwe,
 Jul dra dit getroos en tevree.

En stille, al stuiwend en stampend,
 kom stadig die wa agterna,
 die dowwe rooi stowwe, al dampend,
 tersij op die windjie gedra.

Die middag-son brand op die koppe,
 10 gebuk in hul beurende krag,
 hul swaai heen en weer in die stroppe
 — en ver is die tog van die dag.

Dit kraak deur die brekende brokke;
 die opdraens is ver en is swaar,
 15 dit knars in die knakkende knokke,
 maar hul beur en die vrag bring hul daar.

So, stom tot die stond van hul sterwe,
 blijf ieder 'n held van die daad.
 20 — Hul bene, na swoege en swerwe,
 lê ver op die velde verlaat...

EENSAAMHEID.

Mij vuurtjie en ek is op wag,
 mij vuurtjie en ek alleen;
 die awendster
 wenk al van ver
 5 en die velde slaap om-heen.

En stadigies sterwe die dag,
 soos één in sij armoed verlaat,
 ongesien, ongeag,
 10 sonder suggie of lag,
 waar niemand van weet of van praat.

Nou blij die lug alom
 in stil aanbidding staan;
 geen tappende bel
 wat die ure tel,
 15 — net die sterre wat kom en gaan.

Die osse, met koppe gebuie,
 herkouwe nog stil in die nag,
 tot één vir één buk
 en gaat lê bij sij juk,
 20 Met 'n sug, na die trek van die dag.

Mij vuurtjie is al wat nog leef
 in die eindeloos ruim met mij,
 en sij stemmetjie dwaal
 soos 'n deuntjie wat draal
 25 om dae lang verbij,

*Strong are the
 MS about 15*

om jonkheids blije môre
 en laggies lang verlewe.
 Dan voel ek 'n traan
 in mij oë staan
 30 en ek fluister „Heer, vergewe !”

KLEIN ONDEUG.

Klein ondeug, moeders sorg en skat,
 haar lus, haar las, haar vreug;
 hij vroetel hier, hij snuffel daar,
 5 hij pluk die heel huis deurmekaar,
 keer voor daar! lieuwe deug!

Te laat, — daar gaat die koppie al,
 en stukkend op die vloer;
 knor jij hom, — jij krij knor terug,
 10 of nijdig smijt hij 'm op sij rug,
 en trappel fluks tamboer.

Hij's kort-kort bij die water-bak,
 al jaag jij 'm elke maal;
 jouw Sondag-stewels krij hul bad,
 15 dan is 't weer die arme kat
 wat jij daar uit moet haal.

Al trippe-trap die mure langs
 kan jij die stappies hoor;
 hij's weg en stil nou, soos 'n muis,
 20 maar glo mij nou's dit glad nie pluis,
 kom, hier is al sij spoor;

daar hê j' dit al, die muur-papier
 in repe afgetrek,
 geskeur in stukkies, klein en kort,
 25 die ink-pot daarop uitgestort,
 en hij, één swarte vlek!

Daar val meteens die solder-leer,
 ja, soos 'n donderslag!
 ons loop te hulp met grootste haas, —
 30 daar sit die kleine vent daar-naas
 — en skater soos hij lag!

Dis brabbel-praat, dis woel en val,
 van 's morgens vroeg tot laat,
 dis koppie stamp, en huil en lag
 so twintig male elke dag,
 35 tot basie kooi toe gaat.

Die laaste soentjie is van haar
 wat sorg nog las ooit heug;
 met mond en pootjies skoon gewas
 slaap nou klein ondeug, — moeders las,
 40 haar skat, haar sorg, haar vreug.

DIE BRON.

Uit die klippe nouw omknellend,
 uit die diepte donkerwellig
 glip 'n straal,
 vol geheime nog versweë
 5 van begane wonderweë
 pas ontdwaal.

,Ek was bij in kelders onder
 ,waar die wilde bajert donder,
 ,sidderwoedend
 10 ,in sij boeie, lede-knellend,
 spiere-spanne aderswellend
 ,wrake-voedend.

,Diep deur swijges tempel-sale
 ,—ongenoem deur tong of tale—
 15 ,lag mij weg;
 ,op 'n bedding van robijne
 skoon gewas en aards onreine
 ,afgeleg.

,Krag deur groter krag ontbinde
 ,laat tot nuwe krag sig vinde
 ,en ek bring
 20 uit die werkplaas van die eeue
 ,heling mede, U ten lewe,
 ,wereldling.

,In die stille dode-stede
 ,—krekkel-hof uit aards verlede—
 25 ,mog ek daal :

,diep geheime ongevonde,
 ,aan die wagwoord nog gebonde :
 ,,,soek...en dwaal."

30

,In begrawe kerkers fluister
 ,geeste uit verganges duister,
 ,tot dit dag
 ,van vergewe of vergelde,
 ,als Uw dade word vermeld
 ,eeuwe-nag.

DIE MURASIE.

Bij staande waat're klaag mij siele wee,
 Bij stille waat're in die skemer-uur.
 In drijwend vuil gedam, en lang ontdaan
 van plegers hand, so treur die stille stroom;
 5 en dampend skuif 'n walm soos lijke-kleed
 die soppig-grijse vlak van d'water langs.
 In swart gegrif op westër koper-kwijne
 staan blad en twijg in roerelose rouw.
 10 Geen lag of voetstap op die tuin-pad meer,
 waarbowe kruin aan kruin in droefheid leun,
 deur vreemde hand heroof van somer-weelde
 en wenend droë blaartjies, één vir één.
 En nábij lê die ou murasie daar,
 met dode-oë starend in die west;
 15 geen ruit wat blink in vrendlik awend-glore,
 geen hand wat, sawends daar die luike sluit,
 geen warme gloed deur venster-spleet of deur;
 die koue nag-wind waai deur holle sale
 en roer die flenters van die muur-papier.
 20 En waar die tafel stond met awend-spijse
 of rus-bed, sag gesprei, aan kamer-wand
 daar loer die maan die naakte mure ower,
 daar lê die naakte balk 'n skaduw-band.

Geen fijne hand wat frisse teuge skenk
 25 aan hange-slepend loof langs stoep en raam.
 In stof van verre stede sien ek sleep
 die blomme hier in vrede-hof geteel...
 Verbij, vergaan ! Of mag die hoop nog lewe,
 of tref die laaste vonnis nou nog nie ?
